

20 ОЖИТОБАЈ

НЕДЕЉНИ ЛИСТ НАРОДНОГ ФРОНТА БЕОГРАДА

БРОЈ 131 ГОД. IV

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПЕТКА

БЕОГРАД, 30 МАЈА 1947

БЛАЖКОВИЋЕВА 8, ТЕЛ. 23.003 и 20-443

ЦЕНА БРОЈУ 2 ДИН.

Наша деца данас

Широм наше земље оживеће идуће недеље градови, села, улице, школе, деџи домови и паркови. Читава земља посвећује ову недељу нашој деци. То је недеља деџих забава, игара и приредби. То је недеља смотре свих резултата и настојања посвећених нашој деци, недеља смотре наше деце. Радио-емисије, позоришне и биоскопске претставе, културне приредбе и предавања, — по целој земљи ће бити посвећене деци и дати овим данима обележје „Деџе недеље“. Почев од Савезне владе, у чије име члан Владе — председник Комитета за социјално старање — отвара „Деџу недељу“ говором преко радија, па на ниже: владе републике, народни одбори, народне организације, све власти и установе посвећују ову недељу нашој деци.

Данас у нашој земљи, једва две и по године од ослобођења, већ је густа мрежа разних деџих усанава, и она из дана у дан обухвата све већи број деце. Пионирски домови, деџе библиотеке, читаонице, изложбе, деџе културне приредбе, позоришне и биоскопске претставе, деџа штампа (новине, часописи, брошуре, књиге), деџе јасле, обданишта, летовалишта и опоравилишта — ничу данас у свима крајевима наше земље.

У нашим деџим домовима, школама и установама, кроз деџе радионице, кроз атељеа, кроз сталне изложбе и утакмицу, деца откривају и показују своје наклоности, способности и таленте. Будући ударници, новатори и мајстори, будући сликари, књижевници и уметници, будући техничари и научници откривају и показују пут којим их треба упутити и помоћи им у развоју, да би доцније најбоље користили друштву и вратили дуг отаџбини.

Кроз своје пионирске организације, наша деца већ постају корисни чланови нашег друштва. Они већ почињу да дају и свој стварни допринос у изградњу наше земље. У разним досадашњим акцијама (н. пр. прикупљање конзерви у Београду и сл.) деца већ дају свој удео у нашој производњи. За „Деџу недељу“ и „Пионирски дан“ у оквиру ове недеље, везано је отварање низа нових деџих домована, вртоана, игралишта и других деџих усанава у целој земљи.

Народни одбор града Београда је за „Деџу недељу“ припремио отварање низа нових деџих усанава у Београду, којима ће се садања мрежа деџих усанава повећати за око 7 до 800 места. Поред појединих деџих јасана, обданишта и дистанџера, Народни одбор отвара на широком зеленом платоу Кошутњака у адатпираном бив. Голф клубу деџе опоравилиште, где ће се београдска деца у игри и забави опорављати и уживати. Најзад, поред ових деџих усанава, Народни одбор отвара још једну сасвим нову, у нашој земљи досада непознату, деџу усанову, какву ретко која земља, осим СССР-а, до данас има. У дубини шуме Кошутњака, у густом зеленилу, скрива се читав један „Деџи град“, као град из бајке, који ће у току „Деџе недеље“ почети да прима децу Београда. Ова „Деџа република“ примаће неколико стотина деце, где ће она поред смештаја, исхране и одмора, наћи ваздуха и сунча, игре и забаве, купања, биоскоп, радио, приредбе, радионице, атељеа и све друге деџе забаве. У ову „Деџу републику“ водиће доцније пионирска железница, којом ће они сами управљати, са деџом железничком станицом: Деџи град, усред Кошутњака.

Тако ће овај град у шуми, из кога је недавно злочиначка „Врховна команда за Југоисток“ скривена од света сеја, ла смрт и пустош по целом Југоистоку, отсада сејати игру, забаву, срећу и знање нашем младом поколењу.

Сва ова бригаа за нашу децу, не само што нам пружа слику досада постигнутих резултата, у старању нове, Титове Југославије о својој деци, него још

више, отвара широку перспективу даљег подизања наше деце. Нема земље на свету, осим СССР-а, која више полагаје бриге и пажње својој деци, од наше земље. Ако Совјетски Савез данас претставља рај за децу, наша земља ће то ускоро бити. Многе виле са пространим баштама и парковима, широм наше земље, у којима су недавно оргијали друштвени паразити и народни непријатељи, већ су постале деџи рај. Деџа игра, смех и веселост претворили су многе јазбине, разврата у деџе виљинске дворе.

Изворе животне снаге и способности, које деца носе у себи, безбројне таленте деце прикривала је и притискивала, до недавно, беда и сиромаштво Јатапан-маје и Прокота, глад и упернице у радничким насељима, сиромаштво, мрак и бескућност села, широм бивше Југославије. Данас се нашој деци почињу да отварају видјети, шири се хоризонт, да би нашла свој пут у будућност.

Није ово све случајно. То је резултат једног новог гледања на друштво и његов развој, на значај и улогу деце у друштву. То је резултат једне тежке и крваве борбе, коју су наши народи кроз четири године водили. Без ове крваве борбе, не би никада банкарци и фабриканти уступили своје простране њиве и паркове нашој деци, као што не би без ове борбе уступили ни своје фабрике, руднике и банке народу.

Наша деца ово треба да знају и она то знају. Она знају по

ДЕТЕ ИЗ ОБДАНИШТА СЕДМ ОГ РЕЈОНА НА ЧУКАРИЦИ

коју цену су створени њихови домови, вртови, паркови и деџи градови. Она знају за борбу наших народа и жртве дате за стварање данашње Федеративне Народне Републике Југославије. Она знају и коме припада највећа заслуга за то.

Кроз игру и песму, а не то свакодневно изражавају песмом:

„Ми смо млада војска Титова“

Нинко ПЕТРОВИЋ

председник Извршног народног одбора Београда

Маршал Тито почасни грађанин Београда

Уочи рођендана маршала Југославије Јосипа Броза Тита, 24 маја ове године, Градски народни одбор одржао је свечану седницу. На седници је потпредседник Извршног народног одбора Београда Добривоје Радосављевић говорио о маршалу Титу као вођи и учитељу наших народа у рату и миру.

На седници је уз одушевљено и бурно одобравање народних одборника донета следећа одлука:

„Народни одбор града Београда на својој свечаној седници, одржаној 24 маја 1947 године у Београду, у част 55-годишњице рођења маршала Југославије Јосипа Броза Тита, доноси следећу

О Д Л У К У

У знак вечите народне захвалности и признања за историске заслуге у ослободилачкој борби наших народа и стварању Федеративне Народне Републике Југославије

1) Проглашава Маршала Југославије Јосипа Броза Тита почасним грађанином Београда, главног града Федеративне Народне Републике Југославије,

2) Одлучује да досадашња Улица краља Милана отсада носи назив Улица маршала Тита,

3) Прихвата и потврђује спонтану одлуку грађана, којом је бивши Булевар кнеза Александра Карађорђевића већ добио назив Булевар маршала Тита.“

На седници изабрани делегати свечано су предали маршалу Титу диплому почасног грађанина града Београда, на његов рођендан, 25 маја.

Радници београдских предузећа примају нове обавезе

Овних дана готово по свим предузећима Београда у току је давање обавеза за нови такмичарски период. Наоружани искуством из прошлих такмичења радници Београда све боље постављају своје такмичарске планове, тако да њихове обавезе, некада опште и неодређене, сада добијају све конкретније облике.

Овога пута планови за новембарску етапу социјалистичког такмичења у првој години планске привреде праве се и уобличавају одоздо, од личних обавеза појединца на преко група и обавеза одељења оформљавају се у опште, заједничке планове предузећа. Појединачне обавезе служећии као основ плана такмичења омогућиле су да такмичење обухвати најшире слојеве радничке класе Београда, да осигура испуњење обимних и тежких задатака које Петогодишњи план поставља пред радне масе наше земље. Посматрајући појединачне обавезе по разним предузећима јасно се запажа да оне у највећем броју случајева обухватају задатке за оспособљавање младих кадрова, који ће током нарастања наше индустрије бити неопходни. Тако су у предузећу Југоштампа примили појединачне обавезе Влада Марин, који се обавезао да ће оспособити шест ученика за 65 одсто у раду који су досад обављали само квалификовани радници. Стеван Волкман примио је обавезу да ће све ученике у машинској слагачници оспособити пре рока за машинске слагаче. Петар Хмељак, такође радник Југоштампе, обавезао се да ће оспособити два радника за ецере. Значајно је забележити да поједини ученици у привреди такође дају обавезе за своје стручно усавишање. Тако је ученик Милутин Панић из Југоштампе дао обавезу да ће до краја новог

дела такмичења испуњавати стопроцентно норму.

У предузећу „Партизанка“ (бивша „Моравија“), Аница Костић обавезала се да ће обучити шест другарица за рад на машинама. Бора Цветковић обавезао се да ће оспособити једног друга за рад на машинама до 1 јула, а Каја Миђу и Ружа Волф примили су обавезу да ће оспособити пет радница за рад на машинама.

По свим осталим предузећима Београда многи радници примили су појединачне обавезе у такмичењу. Може се констатовати да је примљена оваквих обавеза постала масовна појава. Радници Индустрије мотора у Раковици такође су примили велики број личних обавеза.

Преко личних дошло се до обавеза група. Поједине групе из одељења типомашинарије, офсетмашинарије у Југоштампи примили су обавезу да ће производне планове и норме превазићи од 3 до 10 одсто. Многе групе су узеле такође заједничке обавезе за оспособљавање ученика и њихово превођење од некавалификованих у стручне раднике.

Одељењске обавезе које се примају по предузећима Београда обухватају углавном обавеза за испуњење производње, за уређење одељења, осигурање од повреда и побољшање хигијенских услова рада. Одељењске обавезе такође обухватају смањење отпадака, повећање норми и побољшање квалитета рада.

Опште обавезе на чијем испуњењу могу да раде радници и намештеници свих одељења обухватају такође побољшање хигијенских услова рада, стручно уздицање радника преко курсева, заједничко пребацивање норми и заједничка настојања на оживљавању културно - просветне делатности по предузећима.

Стандард одељења предузећа „Партизанка“ дао је у овом такмичењу обавезу да ће дневну производњу пребацивати за 34 одсто, побољшавајући истовремено квалитет, тиме што ће велики број радника

овог одељења после радног времена упознавати не само своје машине већ и машине својих другарица. Скоро сва одељења Индустрије мотора у Раковици и „Југоштампе“ обавезала су да ће своје производне планове да испуне, свесни да је премашене норме од стране појединца, групе и одељења она основница и онај потстицај који ће да осигура испуњење Петогодишњег плана. Радници Индустрије мотора у Раковици, примајући нове обавезе у овоме такмичењу, послали су и писмо своме вођеном Маршалу у коме наглашавају своју свест о томе да ће индустријализацијом и електрификацијом наше земље нашим народима бити обезбеђена економска независност, сигурна будућност и срећнији живот, они обавезавају да ће свој годишњи план завршити не до 1 јануара 1948, већ до 29 новембра 1947 године. Они ће увести радне норме на свим радним местима серијске производње и повисити

их за 7 одсто. Поред овога, радници индустрије мотора организовале три двомесечна курса за спречно оспособљавање и провести потпуну дневну евиденцију о извршењу планских задатака.

Из такмичења у такмичење, примајући све нове и све обимније задатке, радници Београда чврсто и одлучно крче пут бољем животу за себе, омогућавајући електрификацију и индустријализацију наше земље, најважнији задатка који пред њих поставља Петогодишњи план. Нове такмичарске обавезе говоре о несаломљивом радном елану нашег радног човека, о његовој спремности за напор и жртву, о његовој уверености у исправност и неопходност свих ових поставки које садржи План, о његовој свесни да само таквим радом може да одбрани своју слободу и коначно оствари бољи, срећнији и имућнији живот за себе и све остале грађане наше народне републике.

ПИСМО РАДНИКА ИНДУСТРИЈЕ МОТОРА МАРШАЛУ ТИТУ

Радници Индустрије мотора у Раковици, после говора Моше Пијаде, који им је изложио сав дубоки смисао социјалистичког такмичења наше радничке класе, упутили су свом вођи, вођеном другу маршалу Титу следеће писмо:

„Друже Маршале, Радни колектив Индустрије мотора — Раковица свестан је величине Петогодишњег плана, који ће нашу земљу економски преобразити из заостале у индустријски напредну.

Ми смо свесни да ће индустријализацијом и електрификацијом наше земље, нашим народима бити обезбеђена економска независност, сигурна будућност и срећнији живот. Петогодишњим планом је

предвиђена производња аутомобила и камиона што пред наш радни колектив поставља врло велике и одговорне задатке. Да би одговорили постављеном задатку и да би предвиђени Петогодишњи план извршили пре одређеног рока, обавезујемо се, друже Маршале, да ћемо у овој години залагањем и узорном дисциплином:

- 1) Извршити годишњи план у часовима до 29 новембра 1947 године.
- 2) Увести 100% радне норме на свим радним местима серијске производње.
- 3) Повисити норме за 7% уз побољшање израде.

Наставак на другој страни

Рационализатори, новатори и ударници Индустрије мотора

ДНЕВНИ ПОКАЗАТЕЉИ ОМОГУЋИТЕ КОНТРОЛУ ТАКМИЧЕЊА И ПРОИЗВОДЊЕ

Значај евиденције у испуњењу плана

Поред тога што рад у планској привреди изискује добру организацију посла, искоришћење радног времена до максимума и свестрано залагање на послу као један од услова правилног испуњења плана и увида у пропусте, увођење свестране евиденције поставља се као значајан чинилац производње. Евиденција мора да омогући како контролу производње тако и контролу успеха у социјалистичком такмичењу.

Скоро је општа појава да онде где евиденција није поклоњена довољно пажња имамо као резултат, након такмичења, непотпуног извештаја и недовољно добар преглед испуњења плана. Евиденција не сме и не може да се задржи само на регистровању успеха и неуспеха у самом производном процесу. Она мора да иде и даље. Њом мора да се обухвати целокупан живот предузећа, да се омогући преглед како производње, тако и свих осталих делатности и чинилаца који утичу на производни процес. Досада је евиденција о стручности и правилном распореду кадрова поклањана прилична али не довољна пажња. Евиденција утрошеног материјала и уштеде горива такође заузима видно место у свестраној контроли рада предузећа.

Како управе предузећа, тако и синдикалне подружнице па и све синдикално чланство морају да буду укључени у контролу и евиденцију рада у предузећу. Свакога дана радник мора да буде обавештен о томе колико су његово предузеће, његово одељење и он сам испунили план, колико је произведено, каква је квалитет производа, колико је уштеђено сировина, електричне енергије и радне снаге. У ту сврху неопходно је да свако предузеће створи показатеље који ће сваком члану предузећа омогућити увид у производни процес, било да се ради о испуњењу дневног, недељног или месечног задатка. Управе предузећа и синдикалне подружнице морају да пронађу најбоље начине да показатељи буду приступачни људима употребљеним у предузећу и да се из њих може јасно да види ток производње и ток целокупног социјалистичког такмичења.

Кажући су пропусти до сада чињени и колико је штете и мала производња и такмичење због недостатка евиденције може да се види из многобројних примера. Предузеће „Југокомбинат“ нема довољно добро организовану евиденцију ни у производњи ни у такмичењу. Природно је да ово оставља траг на испуњењу плана.

У извештајима о такмичењу које су управни одбори синдикалних подружница слали својим месним одборима често је појава да наведени проценти не одговарају стварном стању. У тежњи да се предузеће покаже бољим него што је, синдикална подружница предузећа „Октобарска слобода“ (која је у јануару испунила план за 60%, у фебруару за неколико процената више, а у марту за 72%) прилично подношења извештаја о такмичењу навела је као просек испуњења плана цифру 72%, узимајући последњи месец као мерило. Овакво слање извештаја је потпуно погрешно и заслужује сваку осуду, јер је правилна евиденција услов за испуњење и премашење плана. Случај „Октобарске слободe“ у којој је 29.000 метара штофа због саботаже техничких руководилаца предузећа уништено, говори нам да ни сами радници нису довољно контролисали рад у предузећу, нису били будни да на време спрече злоначиничку делатност појединца при чему је недостатак евиденције одиграо веома пресудну улогу.

Многа предузећа су такође у извештајима о испуњењу плана наводила цифре из месеца најбољег у производњи не дајући просек такмичења кроз свих пет месеци. Комисије при синдикалним подружницама и при месним одборима такође нису обратиле довољно пажњу свестраној и правилној евиденцији. Ово нарочито важи за комисије за снабдевање и станове и комисије за заштиту рада.

Ако једно радно место не испуњава план, ако се због недовољног вођења евиденције овај пропуст превиди, природно је да ће се то одразити јасно и на рад одељења а преко њега и на целокупан радни učinak предузећа, на испуњење плана производње.

Број изостанака у прошлом делу такмичења достигао је прилично високу цифру. Тако је у предузећу „Гошевац“ изгубљено 6648 радних сати само на неоправданим изостанима, а у Индустији мотора 13.886.

Из дневних показатеља потребно је да се види поред испуњења плана и задатака, и изостајање са посла, оправдано или неоправдано, чиме ће се појачати евиденција задочнавања и напуштања посла. Само на тај начин моћи ће да се појача радна дисциплина.

Током такмичења евиденција по нашим предузећима је знатно поправљена, али у том правцу треба уложити даље напоре. За сада може да служи за утврд, као предузеће које је најбоље спровело евиденцију такмичења и рада Индустија мотора у Раковици. У току даљих напора у соци-

јалистичком такмичењу и остала предузећа, служећи се искуствима руководства и синдикалног чланства. Индустије мотора треба да усаврше своју евиденцију и контролу производње. Природно је да од објективности зависи и правилно вођење евиденције и правилно испуњење плана. Због тога се у испуњењу плана пред техничка руководства предузећа, пред вође синдикалних група и синдикалне поверенике, пред синдикалне одборе и управне одборе синдикалних подружница, као и пред сваког радника који је свестан значаја планског рада, поставља задатак да раде на усавршавању евиденције по свим предузећима, на увођењу показатеља из којих ће се јасно видети резултати учињени у производњи и у такмичењу.

Мука „краља“ нафте

„Повећати производњу нафте, тако да се у 1951 год. произведе 450.000 тона, а на крају године 1951 достигне 500.000 т. сирове нафте“.

(Члан из Петогодишњег плана)

ПОЈЕДИНАЧНЕ ОБАВЕЗЕ и појединачне евиденције учинка рада у грађевинарству

Да би се решило питање учинка рада грађевинских радника, у Кооперативном грађевинском одељењу ИНО-а одржан је састанак руководиоца грађевинских предузећа, коме су присуствовали и секретари подружница тих предузећа, претставник Месног одбора грађевинара и претставник Месног синдикалног већа.

На састанку је донесен закључак да разрада план такмичења по бригадама како би, на основу тога плана, бригаде могле да преузму обавезе. Што се тиче разраде плана на појединачна радна места, да би се, на неки начин омогућило узимање појединачних обавеза, на састанку је констатовано да је за сада то немогуће. По питању евиденције изнета су три предлога: прво предложено потребно је водити евиденцију учинка целе бригаде, по другом — евиденцију учинка бригаде са бројем утрошених радних часова на појединим пословима, и по трећем — евиденцију учинка сваког појединца. На састанку је даље решено да се први и други начин вођења евиденције може свуда прихватити, а да се трећи предлог тј. појединачно вођење евиденције, покуша да уведе у најбоље бригаде по појединим предузећима у догледном времену.

Евиденција учинка бригаде са бројем утрошених радних часова на појединим пословима и евиденција учинка сваког појединца, од битне су важности за организовање такмичења у грађевинарству. Због тога је потребно уложити све силе да се та два питања правилно реше. Претставник Месног синдикалног већа изразио је мишљење да треба створити услове да сваки појединац може да види своје задатке и на основу тога да узима личне обавезе, и да се у свакој радној групи, а код грађевинара у бригади, помоћу добро организоване контроле региструје учинак сваког радника, како би му се могла дати правилна награда и како би се спречило да бољи лошијег вуче на својим леђима. Поред тога потребно је да се сваки радник заинтересује да да што већи

учинак да буде новатор, рационализатор или ударник.

Закључци по овим питањима донети на састанку Грађевинског одељења ИНО-а не обављају стварање одговарајућих услова за правилно организовање такмичења, јер се из задатака који се бригади постављају не види јасно задатак појединца. Из тога разлика појединац неће бити у стању да узме јасну обавезу за себе. Исто тако, без појединачне евиденције неће се моћи тачно да види који је радник најбољи, за колико је бољи, ко је за њим по реду, с ким би се могао да такмичи итд. Без евиденције учинка сваког појединца не може се раднику дати одговарајућа награда, нарочито када се ради о групном акордном раду, који је чест у грађевинарству.

Мишљење директора Комграта да се једној групи радника која ради у акорд један посао награда додељује сразмерно према њиховој дневници, скроз је неправилно, јер се ту уствари не награђује према учинку, већ према уобичајеном шаблону. На пример: ако један радник има 150 динара, а други 120 динара на дан, када раде у жорду онај који има 120 динара увек ће примати мању награду. Јасно је да код оваквог начина рада радник са мањом платом нема разлога да се више залажи, јер ће у сваком случају мање примити од свога друга, који и онако, по Уредби, прима већу сатну плату.

У Петогодишњем плану пред нас се поставља задатак: усавршити систем прогресивног плаћања код премашења норми, као и систем давања премија инжењерском и техничком особљу за извршење и премашење плана. Ово се поставља зато да би се постигло стално повећање производности рада и омогућило правилно и брзо подизање кадрова, без чега наша привреда не би одговорила својим задацима. А колико је ово важно у грађевинарству, може се видети у задацима које пред њега поставља Петогодишњи план.

Ми морамо постићи да сваки грађевински радник у својој свести осети колико чини сво-

ТЕХНИЧКИ РУКОВОДИОЦИ И НОРМИРЦИ ЈЕДНОРОДНИХ ПРЕДУЗЕЋА ТРЕБА ДА ОСТВАРЕ ШТО ТЕШЊУ МЕЂУСОБНУ С АРАДЊУ

Реалне норме — услов за испуњење задатака постављених планом

У првомајском делу социјалистичког такмичења прве године планске привреде проглашено је 1.085 ударника. Тиме је, с обзиром на узети критеријум који је овога пута био исправнији него раније, постигнут знатан успех у оцењивању стварних вредности. Међутим, бројем 1085 није обухваћена маса оних трудбеника који су својим залагањем на послу заслужили са правом име ударника, али им то звање није додељено из техничких разлога. На тај начин учињен је пропуст, те су залагања и успеси појединаца остали ненаграђени.

Шта се подразумева под „техничким разлозима“ који су онемогућили да број ударника не одговара стварном залагању радника Београда у испуњењу предвиђених такмичарских и производних планова? Одговор је кратак: непостојање норми, немање објективног мерила које би омогућило јасан увид у производни процес и било основица од које се полази приликом проглашења ударника, најбољих, најверних, најспособнијих и најпожртвованијих радника. Тако се дошло до ситуације да они који су улагали највећу енергију у рад не добију за своје заслуге само због непостојања норме док су појединци и са мањим трудом успевали да стекну име ударника, јер су за њихове послове постојале норме.

Недостатак норми у производњи узрок је и многих других неправилности. Норме су услов за правилну евиденцију и контролу. Оне омогућују брзо и реално стварање плана, поттичу на рад и осигуравају повећање реалне наднице, а тиме и побољшање животног стандарда.

Зашто је у предузећу „Југокомбинат“ немогуће спровести правилнију евиденцију такмичења и производње и зашто

је уопште неостварљиво успешно такмичење? Из простог разлога што у том предузећу нису уведене норме, иако за то постоје сви објективни услови. Са фабриком хартије „Београд“ случај је скоро исти.

Знатан део предузећа Београда успео је током мајског дела такмичења да уведе норме, али на томе не може и не сме да се стане. Увести какве било норме и сматрати посао завршеним — огромна је погрешка. Норме нису нешто стално, поглавито ако се ради о привреди која се свакодневно технички усавршава и мења. Ако се узме у обзир да је већина предузећа нагло прешла са рада по сату на рад по норми, онда је јасно зашто је тај прелаз често проузроковао постављање нереалних норми. Самим тим, намеће се потреба сталног и систематског студирања и проучавања норми, њиховог усавршавања и увођења нових, савршенијих мерила радног учинка. Првомајски период такмичења, у коме су постављене норме стално пребавиване за просечно 42%, а ти су испуњаване свега за 13%, говори нам јасно да су норме београдских предузећа у процесу прениске. Однос процента премашивања и пребацивања то потврђује математичком тачношћу.

Висина оних тринаест процената неиспуњавања норми била би знатно мања да је завлађујуће норми уследило одмах и плаћање по акордном систему који је нужан и нераздвојив пратилац рада по норми. Међутим, многа предузећа су учинила пропуст при увођењу норми тиме, што нису плаћала по акордној стопи, због чега је као последица дошло до недовољног залагања радника при испуњењу норми. Рад по норми не може се одвојити од акордне плате, а у првомајском периоду социјалистичког такмичења по акорду је исплаћивано свега 31,81% радника.

Колико још мора да се ради на правилном постављању норми може да нам илустрије случај једног радника који је у предузећу „Пролетер“ своју норму достигао, а када је био премештен у предузеће „Голднер“ тамошњу норму није могао да испуни, иако су услови рада за његов посао били приближно једнаки у оба предузећа. То је доказ да по разним предузећима исте врсте, у којима су радни услови приближно једнаки, не постоји и појединачне норми. То је и узрок појави самовољног напуштања једног предузећа са правилно постављеним нормама, ради запословања у другом у коме су норме прениске. Да би се овакве појаве избегле, била би потребна сарадња техничких руководиоца и нормирања свих једнородних предузећа и њихово заједничко разматрање и студирање постојећих норми. Таквих међусобних саветовања техничких руководиоца и нормирања досада, нажалост, није уопште било.

Радници треба да потпомогну напоре техничког руководиоца нормирања свог предузећа при постављању норми, као што су то учинили радници Индустије мотора у Раковици, где досада постоје најреалније постављене норме, јер ће на тај начин пружити стварну помоћ у савлађивању задатака Петогодишњег плана и омогућити повећање своје реалне наднице, а тиме и побољшање свог животног стандарда.

Технички руководиоци и нормирци, уз помоћ синдикалног чланства, имају као задатак да и даље свестраним студирањем производног процеса у својим предузећима уводе норме за сва радна места где је то могуће. Они морају постојеће норме да ревидирају и правилније постављају, морају да се залажу за правилно спровођење плаћања по акордној стопи, да при томе сарађују са својим друговима из других предузећа, јер ће само на тај начин успети да усаврше и учине производњу продуктивнијом, јер ће само преко норми имати могућност даље планирања и разрађивања производних планова као и увођења солидне евиденције. Тек онда када норме буду постављене на здраве темеље, руководиоци и радници наших предузећа могу бити сигурни да ће задаци, постављени пред њих Петогодишњим планом, бити испуњени.

Б. ВУЧКОВИЋ

1. Наставак са прве стране

4) Остварити сервиску израду 50% ливених делова у сопственој ливници, који су се до данас набављали.

5) Поред вечерњих курсева и појединачних обавеза спровести три двомесечна курса за стручно осposољавање са најмање 30 полазника.

6) Спровести потпуно дневну евиденцију о извршењу планског задатка.

Искуства из досадашњег такмичења послужила су нам да сваки појединац, свака група и свако одељење на темељу разрађеног плана предузме обавезе, из чега и проистичу обавезе целог радног колектива.

Обећавамо ти, друже Маршале, да ће сваки појединац уложити све своје снаге на извршењу примљених обавеза у првој години Петогодишњег плана.

У борбу кроз социјалистичко такмичење, за извршење Петогодишњег плана!

Да живи руководилац и организатор Петогодишњег плана — друг Тито!

Радни колектив Индустије мотора — Раковица“

ПИСМО РАДНИКА ЈУГОШТАМПЕ МАРШАЛУ ТИТУ ПРИЛИКОМ ПРЕУЗИМАЊА РАДНИХ ОБАВЕЗА

Радници Југоштампе, са свога „сечањег састанка на коме су преузели радне обавезе, упутили су маршалу Титу следеће писмо:

Драги друже Маршале, твој позив у борбу за нову и изградњу наше отаџбине, радни колектив Југоштампе прихватио је са одушевљењем и свесним разумевањем. Резултати нису изостали и ми смо у првомајском такмичењу извршили производни план са 103,8%, дали просечно месечно 13.118.956 отисака, побољшали квалитет производа за 15,15% и снижили трошкове производње за 5,89%.

На темељу тих резултата додељена нам је прелазна застава Централне управе Савеза радника и намештеника графичке индустрије Југославије, као најбољем радном колективу графичке индустрије Југославије. Али ми се тиме не заносимо, прво, зато јер смо видели да смо још увек имали грешака и недостатака, а друго, зато јер потребе наше земље овим резултатима нису покривене. Петогодишњи план који даје немињене перспективе напретка наше отаџбине ставља и нас пред нове и огромне задатке, које смо ми чврсто решили да извршимо.

На темељу свега тога радни колектив Југоштампе, још ће више појачати своје залагање како би наш удео у извршењу и премашењу плана био што већи.

По обавезама појединца, радних група и радионица, радни колектив Југоштампе обавезује се и обећава Ти, друже Маршале, да ће у новембарском такмичењу производњу повећати за 13,34%, да ће просечно месечно дати 15.000.000 отисака, побољшати квалитет производа за 7,5% и снижити трошкове производње за даљњих 7%.

Да би у другој години Петогодишњег плана омогућили још већи полет и још боље искоришћење нашег техничког капацитета, обавезујемо се, а на иницијативу наше омладине, да ћемо до 29 новембра прекидајући претратни стручни шовинизам и сепаратизам у графичкој струци просечно годину и по пре предвиђеног рока оспособити 149 квалификованих стручњака, од тога 53 жене, тако да ћемо на делу доказати да је жена не само равноправна мушкарцу, него и способна да као квалификовани радник, раме уз раме са мушкарцем убрза остварење Петогодишњег плана.

Радни колектив Југоштампе чврсто је решио да дан годишњег плана и свих наших победа, наш вољени маршал друг Тито!

Радни колектив Југоштампе

— Шта уради, човече. Хтео сам да га градирам!
— Нека, хвала на питању. У-мем и ја.

Ко је крив за високе цене воћу и поврћу

Несрећене прилике, које на нашим тржиштима владају од појаве раног воћа и поврћа, покренуле су широке народне масе и штампу да траже узроке високих цена овим артикулма и да својим сугестијама допринесу што правилнијем решењу овога питања. При томе, пре свега, треба имати на уму да се ствари не смеју посматрати површно, него је потребно што дубље ући у проблем, како би се он могао правилно анализирати и решити.

Због дуге и оштре зиме рано воће и поврће појавило се ове године на пијацама са извесним закашњењем, услед чега је неумесно упоређивати тржишне прилике у мају месецу прошле године са приликама у мају месецу ове године.

Најјачи произвођачки центар за рано поврће је Македонија, а затим, нешто доцније, околнина Новог Сада. Од тамошњих произвођача, откупних предузећа и народних власти зависи, углавном, и висина цена раног поврћа на београдском тржишту. Тамошња предузећа, међутим, у првом реду у Македонији, учинила су извесне пропусте који су се одмах одразили, па и данас се још одражавају и на београдском тржишту. На пример, прва првој боранија на струмичкој пијаци била је код произвођача 33 динара по килограму. Произвођачи су боранију продавали месном откупном предузећу „Реконсу“, које ју је продало републиканском предузећу „Стокопромету“, ово предузеће продавало је исту робу локалном предузећу „Градњару“, и тек од овога предузећа могли су да купују београдски снабдевачи. Али сада је цена већ, због оволиког броја посредника, скочила на 46

динара по килограму. Тамошња предузећа нису уложила напоре да цене падају, него су вештачким путем укључивањем великог броја посредника учинила да цене на мало буду страховито високе.

Слична је ситуација била и у околини Новог Сада. Тамошња снабдевачка предузећа управљала су се према ценама које су одредили спекуланти и нису ништа учинила да се цене на њиховом тржишту нормализују. На пример, 14 овог месеца малопродајна цена спанаћа била је у Новом Саду 25 до 35 динара, а покрајинско имање у Бајиши испоручивало је спанаћа Градском предузећу за воће и поврће у Београду по цени од 6 динара по килограму. Новосадска снабдевачка предузећа нису се потрудили да оду до Бајише или до других државних имања да донесу робу у Нови Сад и да довољно довозеним количинама регулишу цене. Новосадска снабдевачка предузећа, у првом реду „Повртар“, уместо да доносе робу на своје тржиште и да допринесу правилном снабдевању тамошњег становништва ишла су за великом зарадом и одвлачили робу на даља и скупа тржишта (на пример у Загреб).

Месне народне власти пак, нису се старале о правилном снабдевању свога становништва и нису плански уређивале обавезе ових предузећа, нити контролисале њихово испуњење, него су на своме терену дозвољавале појаву најбруталније спекулације. Оне су често ишле на руку снабдевачким предузећима да ова узому прави монополистички карактер, који су предузећа искористишавала ради постизања што веће добити, а не ради јавног и уредног снабдевања грађана. (Случај Друже

рејонске задруге из Београда, којој су Градски народни магацин и Ранапоз у Зрењанину неовлашћено одузели купљени кромпир, наводећи да задруга нема право куповине на њиховом терену). У неким местима месни одбори неовлашћено и без икаквог законског основа наплаћују од купаца извесне таксе које још више поскупљују робу. На пример, Месни народни одбор у Наталицима наплатио је Трећој рејонској задрузи из Београда за сваки откупљени килограм кајмака по два динара, а за сваки откупљени килограм сира по један динар. У Жабарима је узимана такса чак и за откупљена јаја.

Сва ова застрањивања морају су се одразити не само на београдском тржишту већ и у свим непроизвођачким центрима у земљи. Поред тога, ни београдска снабдевачка предузећа нису учинила све да потраже робу на теренима где оваквих појава није било. Она се нису користила искуствима из прошле године, него су дозволила овдашњим пиљарима и спекулантима да овладају пијацом.

Повољне атмосферске прилике учиниле су да се принос поврћа нагло повећа и да се оно у све већим количинама појављује на тржишту. Услед овога момента и правилног става великог дела произвођача, народних власти и снабдевачких предузећа у многим местима цене воћу и поврћу су се углавном стабилизовале и формирале онако како је то објављено преко дневне штампе. Снабдевачка предузећа откупљују код произвођача робу по тим ценама и у довољним количинама доводе је на тржиште. Не треба ништа сматрати да је народна власт одредила ове цене, него су то

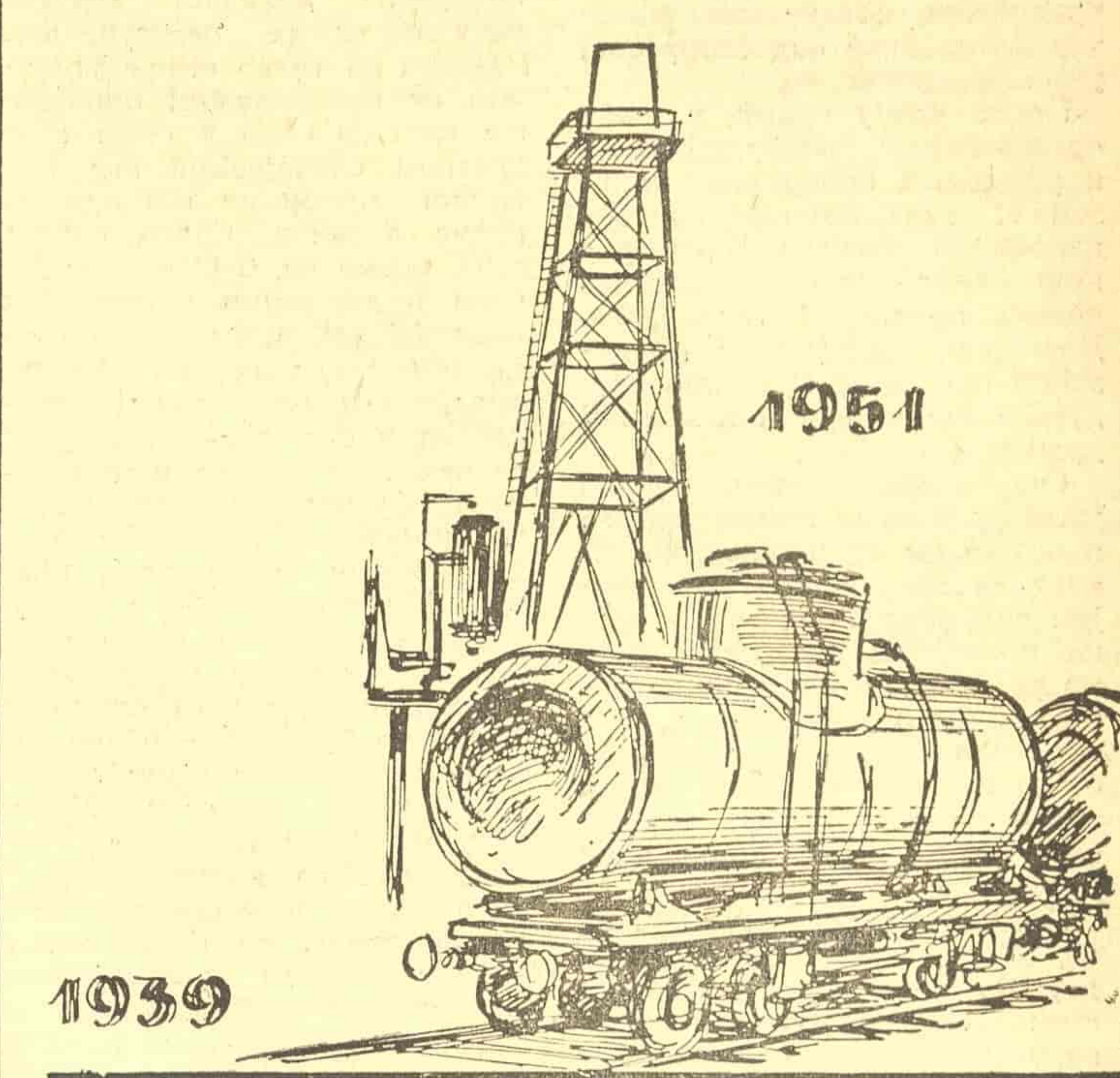
слободно формиране цене на већини тржишта и оне, с обзиром на погодно време и плодност у овој години, могу само вештачким путем скакати, а то ће свакако народне власти спречавати, јер је то њихова дужност.

Има много људи, чак и по државним и задружним предузећима, којима не одговарају срећене прилике на нашем тржишту. Они се свим средствима труде, а настојаће и у будуће, да унесу пометњу на тржиште и да покушају да набијају цене. На пример, снабдевачко предузеће „Повртар“ из Новог Сада без икаквог разлога плаћало је 15 динара за килограм младог грашка, иако је још пре осам дана откупна цена грашка била формирана на 12 динара.

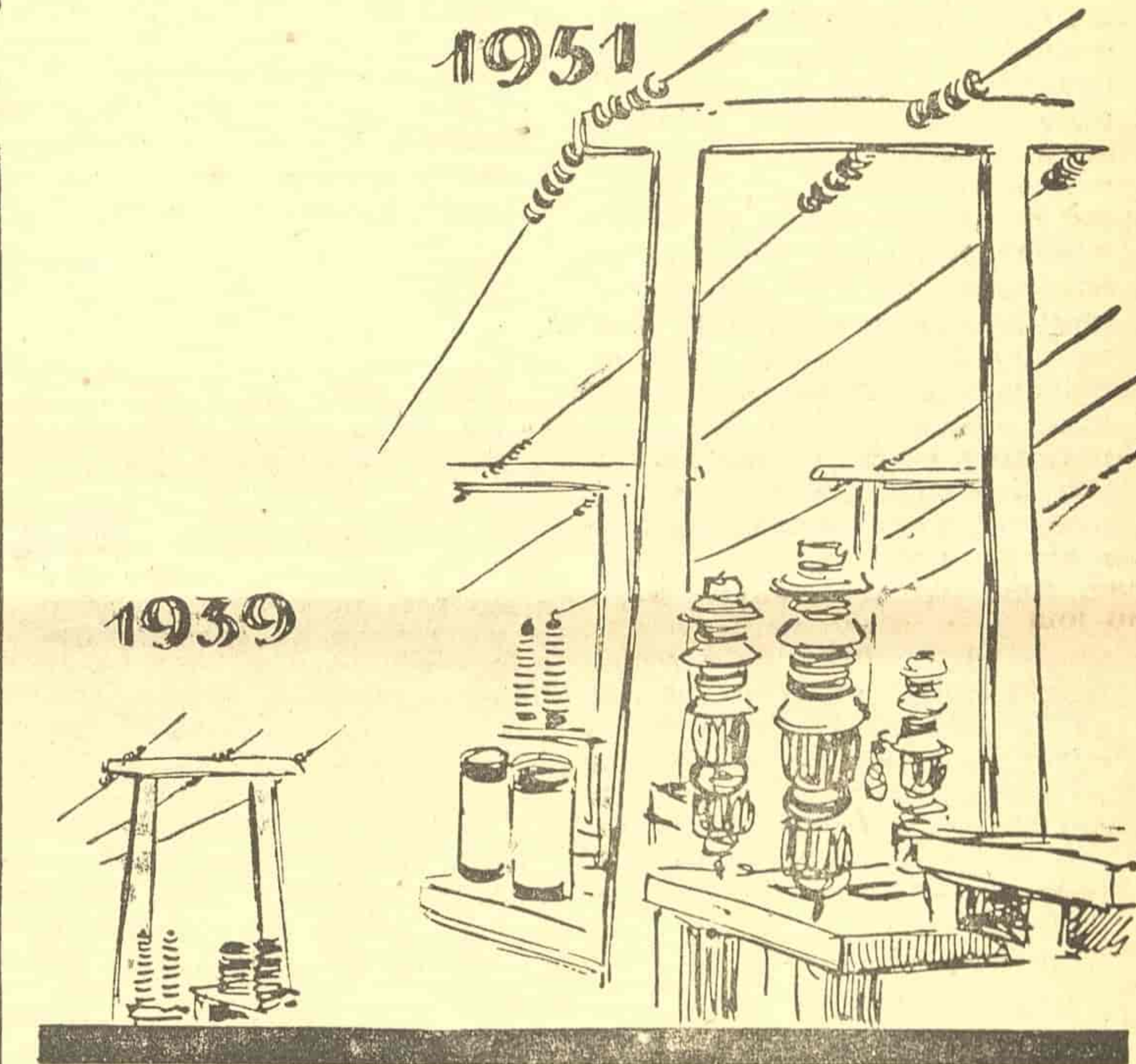
Зато је, у овоме моменту, најпречи задатак народних власти да будно пазе и да спречавају неоправдано набијање откупних цена, било да то набијање долази од приватних лица, било од предузећа државног или задружног сектора. Снабдевачка предузећа у Београду имају одређене планове за свој будући рад и пијаци морају бити редовно снабдеване довољним количинама воћа и поврћа.

На широком народним масама је да уочавају покушаје спекулације и набијања цена и да их достављају властима. Сви потрошачи су овога пролећа добро осетили шта значи несрећено тржиште и када њиме господаре спекуланти. Стабилизовање цена и нормално снабдевање користиле у првом реду најширим слојевима радног народа, који се морају свим својим снагама активно залагати и борити за цене намирница које ће бити у складу са њиховом куповном моћи.

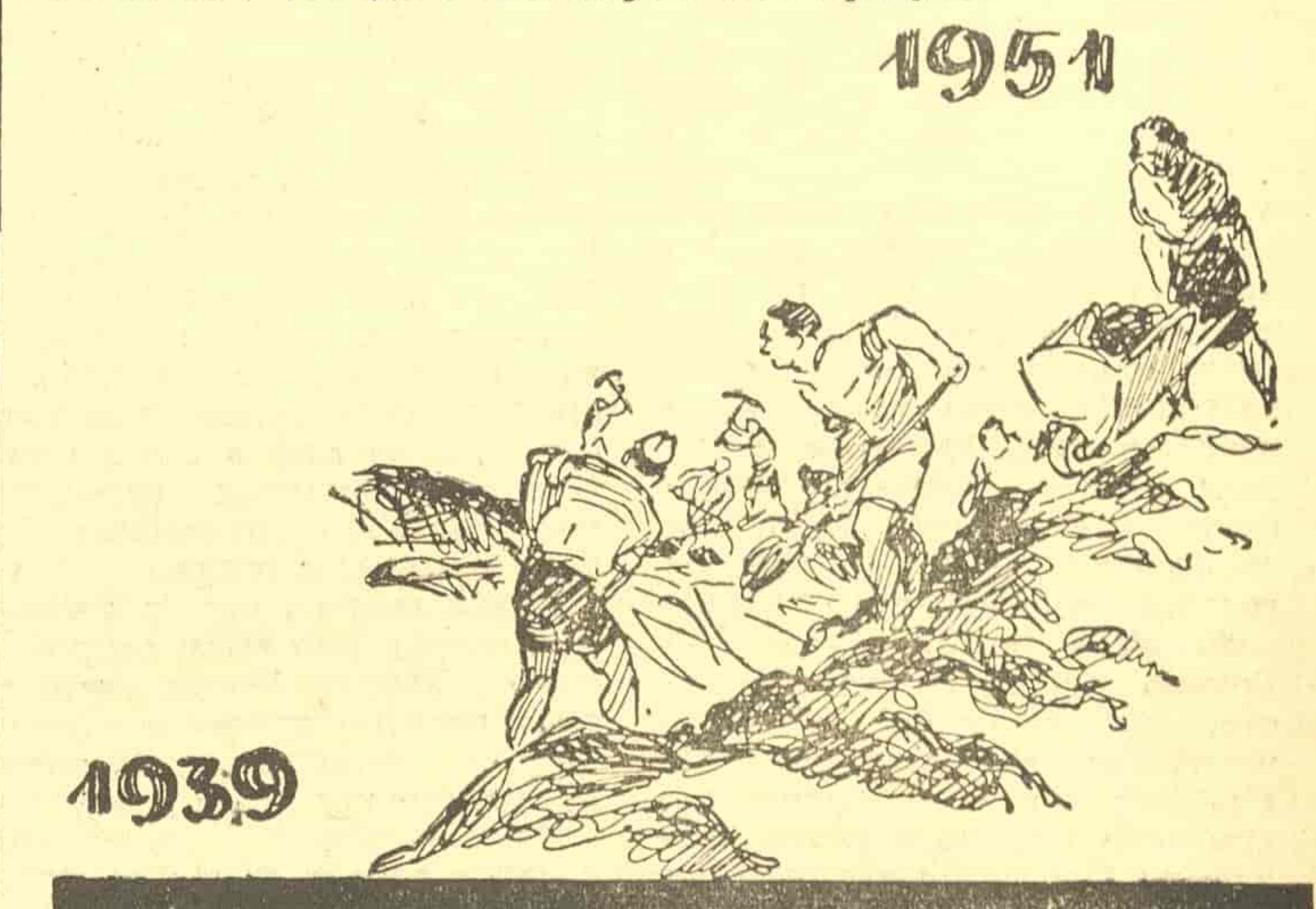
Наша земља У СВЕТЛОСТИ ПЕТОГОДИШЊЕГ ПЛАНА

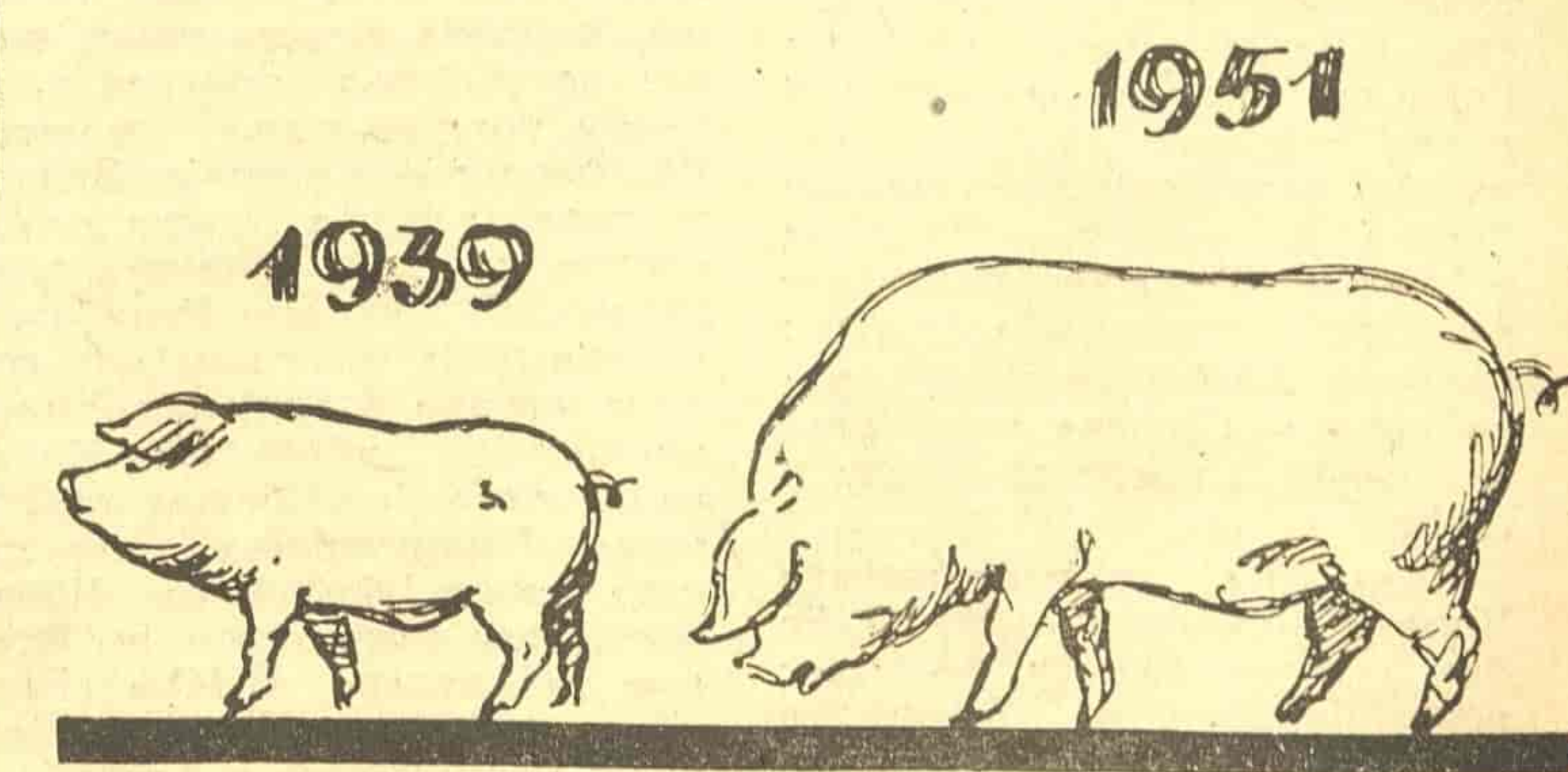
Нафта се у нашој земљи пре рата готово није ни производила. Годишња производња нафте у 1939 години износила је свега једну тону. Петогодишњим планом, који предвиђа бушење нових бунара и подизање рафинерије, производња нафте повећаће се за 45.000%, тако да ће се у 1951 години произвести 450.000 тона нафте, док ће капацитет на крају 1951 године достићи цифру од 500.000 тона сирове нафте.

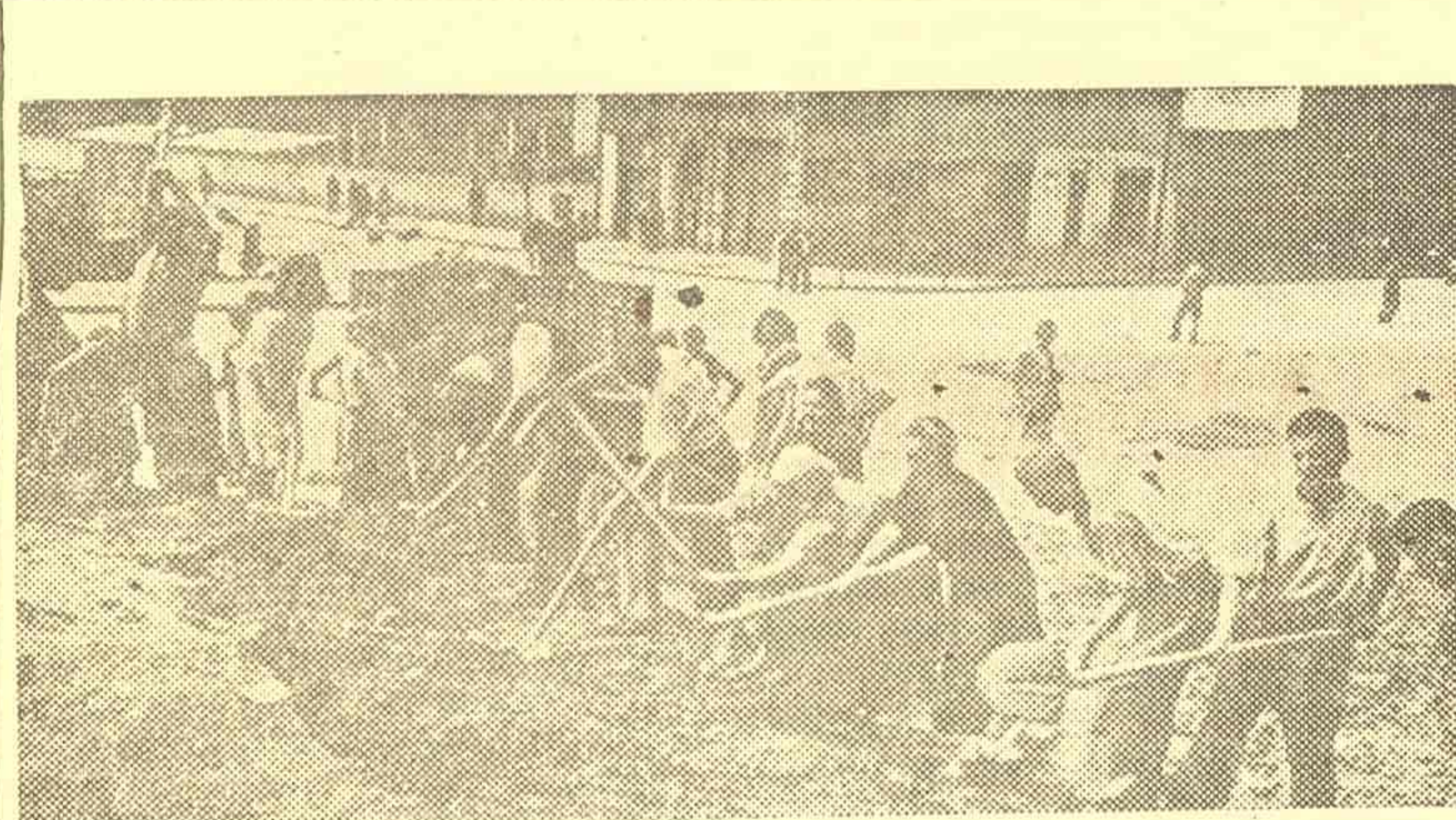
Производња електричне енергије биће повећана за 395% или од 1.100 милиона киловатчасова из 1939 године на 4.350 милиона киловатчасова у 1951 години. Велики број нових електричних централа осигураће погон нашој индустрији, саобраћају, рударству и пољопривреди. Масовна потрошња електричне енергије од стране грађана и сељака биће повећана за 438% у односу на 1939 годину. Наша села, градови и железнице биће у 1951 години снабдевени електричном енергијом.

Мелиорацијом земљишта у току Петогодишњег плана добиће се 400.000 хектара нове обрадиве површине са које ће се интензивнијим начином производње, повисити принос пољопривредних производа. Пре рата на мелиорацији није чињено ништа, а мочвара је гугала из године у годину велике површине обрадиве земље.

Петогодишњим планом повећаће се предратно стање стоке. У 1951 имаћемо говеда за 16% више него пре рата, свиња за 71%, оваца за 46%. Предузимањем мера за побољшање квалитета говеда повисиће се производња млека по крави за 200 литара. Принос вуне по овни биће повећан за 20%. Производња меса износиће у 1951 години 4.649.000 метричких центи. У 1951 години 350 ветеринарских амбуланти осигураће ефикасну борбу против стојних зараза.

Фронтвци Трећег рејона на раду

Употреба добровољне радне снаге на грађевинским и другим радовима у Београду узима све веће размере. Раније се она користила само на таквим објектима, где је била могућа масовна употреба и у одређено радно време, често у одређени дан. Данас је спроведена боља организација добровољне радне снаге и она се употребљава свакодневно на радовима, према унапред утврђеном плану. Овим руководи Секција за добровољне радове при Извршном одбору Народнoг фронта Београда уз сарадњу руководства оmlадинских радних бригада и рејонских секција Народнoг фронта. Потребне за добровољном радном снагом достављају се преко Грађевинског одељења од стране предузећа и установа које изводе радове. На основу ових захтева и могуће је установити план рада и вршити контролу његовог извођења.

Резултати за протеклих десет дана

Радови су почели највећим делом у априлу месецу. За протекло време од 3 априла до 23 маја оmlадинске радне бригаде, радне јединице основних организација Народнoг фронта и добровољне радне екипе синдикалних подружница дале су на грађевинским и другим радовима у Београду 201.269 добровољних радних часова. На овим радовима било је 60.123 учесника. Од тога оmlадинца је дала 58.456 радних часова уз учешће 19.164 члана оmlадинских и студентских радних бригада, које су радиле на следећим радилштима: Теразије, Резервоар, Северни булевар, Професорска колонија, Сарајевска улица, гимназија у Шестом рејону, основна школа у Петом рејону, основна школа у Раковици, Пионирски парк у Кошутњаку, сквер на „шестици“ код „Борбе“, Дом културе у Четвртном рејону, физкултурни терени „Авала“ и ЦДЈА, градска млекара, штампарија „Рад“ и др.

Највећи допринос добровољне радне снаге остварен је на

ЗАЛАГАЊЕ НАРОДНИХ МАСА НА УРЕЂЕЊУ СВОГА ГРАДА

Планско коришћење добровољне радне снаге

43.275 радних часова. Од тога је оmlадинца дала 18.926 радних часова уз учешће 6.245 оmlадинца и оmlадинки. Резултати рада чланова фронтoвских радних јединица су следећи: Први рејон је дао 724 учесника са 1.596 радних часова, Други рејон 1541 учесника са 3.220 радних часова, Трећи рејон 2400 учесника са 7.260 радних часова, Четврти рејон 702 учесника са 1636 радних часова, Пети рејон 1.227 учесника са 3378 радних часова, Шести рејон 2.439 учесника са 6.081 радних часова, Седми рејон 462 учесника са 1.175 радних часова. У Земуњу је само у недељу радило 1.400 чланова Народнoг фронта који су дали око 4.000 добровољних радних сати.

Ефекат рада се стално побољшава

Бољом организацијом добровољних радних екипа из дана у дан се постиже и бољи ефекат рада. Радне групе долазе у одређени час на радилште и раде предвиђено време. Евиденција о резултатима води се на самом радилшту преко нарочито за то установљених формулара, које потписује руководилац радне јединице и технички руководилац

радилштва. Тиме се постиже и бољи увид и јача контрола над употребом добровољне радне снаге.

Значај учешћа добровољне радне снаге у изградњи Београда

Изградња Београда је брига данас не само народних власти већ и свих наших масовних организација и сваког појединца. План инвестиција у 1947 години предвиђа обнављање, развој и изградњу станбених зграда, школских, културних и здравствено-социјалних установа, улица, градских зелених површина, водовода са канализацијом, путева и тако даље. То све значи подизање благостања, животнoг стандарда и бољих услова живота радног становништва Београда.

Добровољни рад грађана и оmlадине доприноси бржем и успешнијем остварењу Инвестиционог плана, потстиче радни полет на радилштима и чини уштеду у материјалним средствима — што све скупа значи видан допринос напорима за остваривање првог Петогодишњег плана привредне изградње наше земље.

М. М.

Конституисање рејонских народних одбора у Београду и Градског народног одбора у Земуњу

Рејонски Извршни народни одбори створени су у току новембра месеца 1944 године. Тада је било 14 рејонских народних одбора и 3 месна одбора (на Чукарици, у Раковици и Кошутњаку). Они одбори су изабрани на масовним рејонским конференцијама на предлог рејонских одбора Народнoг фронта. Они су били привременни органи народне власти, што се огледа пре свега, у самом начину њиховог поставња, а и по томе што су по својој структури и броју чланова били извршни одбори а имали надлежност и народних одбора и извршних одбора. Народни одбори нису имали све до данас свој шири пленум, већ облик извршног одбора, али са компетенцијама и пленумом и извршног одбора. Рејонски одбори су током времена трпели измене. Месеца маја 1945 године 14

рејонских народних одбора сведено је на 7, а октобра 1945 ушао је у састав Београда и Земуња са својим Градским народним одбором. Изборима рејонских одбора и Градског народног одбора у Београду првено је довршена организација народних власти од највиших до најнижих органа. Рејонски народни одбори преузели су функције нормалних претставника народних власти у својим рејонима, и тиме је за рејонске извршне народне одборе престала досадашња функција. Наша народна власт тиме улази у свој редовни тож. Прво заседање рејонских народних одбора и Градског одбора у Земуњу одржано је у току прошле недеље. На овим заседањима изабране су верификационе комисије које су провериле и потврдиле уверења изабраних народних одборника.

Народни одборници су положили заклетву. На заседањима рејонских народних одбора донесени су, после претреса у целости и у појединостима, нови пословници за заседања рејонских одбора, који су израђени на основу Општег закона о народним одборима. Претседници рејонских извршних народних одбора поднели су реферате о досадашњем раду одбора и изложили задатке који стоје пред рејонским одборима у остварењу плана. На заседањима су изабрани и нови рејонски извршни одбори и чланови пет сталних комисија које се образују при рејонским одборима и то: мандатне комисије, комисије за привремену пазу и финансије, комисије за одлуке, комисије за молбе и жалбе и комисије за народне судије.

Пропусти при регистрацији локалних привредних предузећа

Организационо питање државних привредних предузећа решено је доношењем Основног закона о државним привредним предузећима и њихов тодашњи рад саображен је овим прописима.

Према члану првом, у циљу организовања, искоришћавања и развијања привредних снага земље, задовољења потреба народа и јачања државног привредног сектора, држава оснива привредна предузећа. Државним привредним предузећем сматра се само оно предузеће које је у искључивој државној својини.

Сва та предузећа, природно, уживају и пуну помоћ државе и пружа им се широка могућност да могу одговорити својим задацима. Али, сва државна привредна предузећа, према чл. 14 Основног закона, морају бити регистрована, како предвиђа закон. Предузеће стиче својство правног лица и право на рад уписом у регистар државних привредних предузећа.

Пријаву за регистрацију, по чл. 16, подноси директор предузећа. Исто тако директор предузећа мора поднети пријаву о променама које настану у току рада, а односе се на промене фирме, предмета пословања. Пријава се подноси у року од 15 дана од настале промене. То исто предвиђа и Правилник о регистрацији државних привредних предузећа.

С времена на време треба скренути пажњу на законске прописе. Закони у новој народној држави не укљупљују наш живот; они су директивна како треба радити јер су стварни одраз наше друштвене и економске стварности. Закони се пишу, како то каже п.претседник Моша Пијаде, народним разумљивим језиком; закони се не доносе само за школоване људе, него за најшире радничке и сељачке масе. Наши закони су јасни, прецизни и разумљиви за сваког грађанина наше земље. За руководиоце државних привредних предузећа и установа, по готову, морају бити и јасни и разумљиви; у то не може бити никакве сумње.

Према томе, може се десити, да се законски прописи не спровде само из два разлога: из недовољног залагања, недовољног осећања одговорности према послу или намерног непоштовања и кршења законских прописа. Трећег нема и не може бити.

Како, на пример, треба схватити небаговремено регистравање државних привредних предузећа локалног значаја, која за неколико месеца после оснивања нису још увек извршила потребну регистрацију? Да не би било двоумљења треба одмах извући правилан закључак: по среди је недовољно залагање одговорних руководиоца предузећа. Иначе, како се друшћине може тумачити чињеница да Гранап, односно предузећа која су из њега произишла (Градско предузеће за колонијалну робу, Предузеће за воће и поврће, Градско предузеће за масноће и Градско предузеће за хлеб) нису ни до данас извршила регистрацију, иако је поодино извршено разматрање и подела посла? Изгледа непојмљиво али је тачно да ни једно од ових предузећа није регистровано. Међутим, то није усамљен и једини случај. Неколико примера: нису регистрована предузећа: Градско предузеће за хартију (раније Сторка); Градско браварско-лимањско - инсталатерско предузеће; Градско електричарско предузеће; Градско стаклопречачко предузеће; Градско столарско предузеће; Градско молерско - фарбарско предузеће; Градско гипсерско - фасалско предузеће; Градско керамичарско предузеће; Градско мољерско - фарбарско предузеће «Дуга»; Градска индустрија цигле и црепа «Авала»; Градска индустрија цигле и црепа «Дунав»; Градско предузеће за израду предмета од бетона и вештачког камена «Морава»; Градско предузеће за израду гипса «Алабастер»; Градска аутомеханичарска радионица и Градска радионица за израду масти за обућу и свеће.

Предузећа из надлежности Управе комуналних предузећа без једнога сва су регистрована. Грађевинска предузећа су, такође, сва регистрована. Најгоре стоји Управа градских грађевинско - занатских предузећа. Скоро ни једно њено предузеће, од укупно 12, није регистровано.

Управа привредних предузећа у Земуну стоји на пријемном месту; јер су скоро

сва њена предузећа на време регистрована.

Па зашто остала привредна предузећа локалног значаја нису извршила регистрацију. Разлози за такво стање углавном су неоправдани; оправдање постоји само у оним конкретним случајевима кад Извршни одбор не потврди на време правила. Свако предузеће, према чл. 6 Основног закона о државним привредним предузећима, мора имати своја правила, у којима ће се предвидети организација предузећа и целокупан начин пословања. Дешава се, и то такође треба нагласити да државно привредно предузеће поднесе благовремено своја правила Извршном одбору на потврду, а она се месецима чека. Али, то су ретки, појединачни случајеви; због тога ову примедбу треба узети у обзир само у конкретном случају; она се не може уопштити. Међутим, у већини случајева, сама предузећа не подносе правила и остала потребна документа на време; са подношењем документа за регистрацију неоправдано се закашњава, одговорила; прелазе се неоправдано преко законских рокова.

Предузећа која су основана пре доношења Основног закона о привредним државним предузећима имају више тешкоћа, јер не располажу потребним подацима. Али не иде боље ни са новососнованим предузећима. И она, исто као предузећа основана пре доношења закона, не придржавају се законских рокова. Најлакше речено, посредни је обична немарност. И стара и новооснована привредна предузећа не врше довољно експедитивно

своју дужност; обично чекају на опомене, на ургирање административно - оперативних руководиоца.

Поред небаговремене регистрације постоји још једна недозвољена појава: предузећа не достављају на време сваку промену. Директор предузећа (види члан 7 Основног закона о државним привредним предузећима) дужан је поднети пријаву и о променама које настају у току рада, а односе се на: висину основних односно обртних средстава, фирму, предмет пословања, административно - оперативног руководиоца, седиште, филијале, огранке, помоћне уређаје, правила, овлашћења на потписивање фирме и ликвидацију предузећа. Пријава се подноси у року од 15 дана од настале промене.

Одговорни руководиоци не читају довољно закон. Отуда се може десити да подносе пријаве и прилоге које сами оверавају а не административно - оперативни руководиоци, како је то Законом предвиђено. (Члан 5 Правилника о регистрацији државних привредних предузећа).

Регистрација је врло важан моменат у организацији и постављању једног предузећа; регистрација није исто што и протоколација по старим законима. У регистар државних привредних предузећа уносе се сви потребни елементи из којих се може видети права слика рада једног привредног предузећа. Поред тога, тек уписом у регистар привредно предузеће постаје правно лице и може правно пословати; дотада оно је фактички илегално и, узев строго по зако-

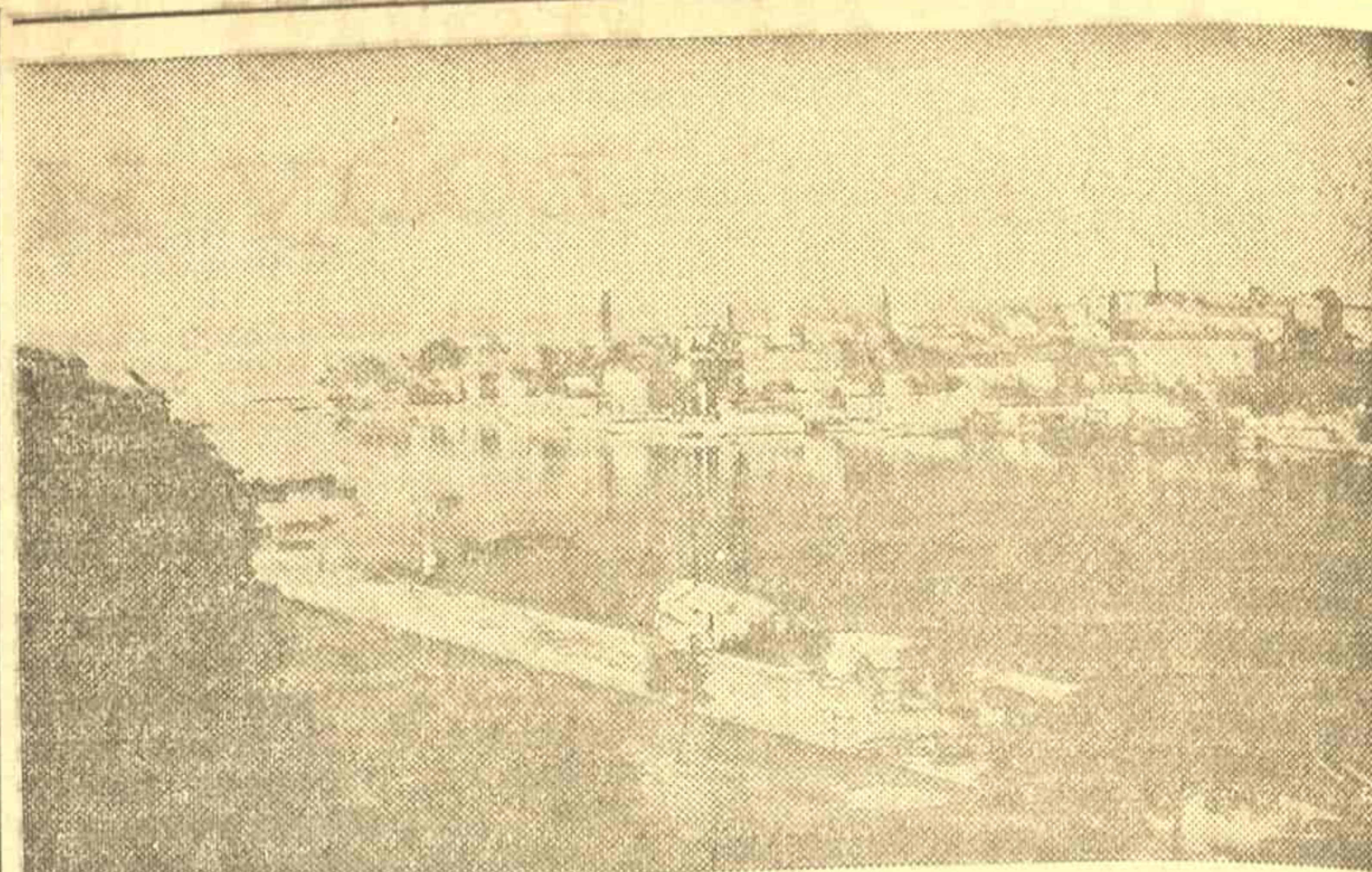
ну, не може склапати никакве уговоре нити предузимати послове. Последице од таквог рада могу бити развој карактера. Може се, конкретније речено, десити једном таквом предузећу да дође у положај да му је неопходно потребан кредит.

Придржавајући се стриктно законских прописа кредитна установа не може му одредити потребан кредит; самим тим оно може доћи у врло тешак, ако не и безизлазан пословни положај. Привредна предузећа морају о свему томе водити рачуна и не дозволити да дођу у такву ситуацију.

Остварење Петогодишњег плана захтева пуну радну дисциплину и самопрепорно залагање у извршавању постављених задатака. Петогодишњи план је поставио пред све трудбенике, и намештенике, а то важи и за одговорне руководиоце, да најсавесније врше своју дужност, да кроз залагање и прилежност на послу на коме се налазе допринесу планској изградњи земље.

Државна привредна предузећа морају служити као образац систематског планског рада, а то, у првом реду, важи за одговорне руководиоце чија је основна дужност да се старају за благовремено извршавање задатака. Небаговремена регистрација државних привредних предузећа је грешка која се мора на време и ефикасно исправити. У планској изградњи земље не може и не сме бити речи о недовољном залагању, а још мање се може дозволити немарност и неодговорност према послу.

М. МИЛОШЕВИЋ

Раб са својом луком

ГДЕ ДА ПРОВЕДЕМО ГОДИШЊИ ОД МОР?

ОСТРВО РАБ

Раб је главни град на истоименом острву. Недалеко од обале, сачуван од оштрије климе планинским масивом Велебита, Раб има најумеренију средоземну климу од јадранских острва. То је и условило сву богату разноврсност производа, почев од пшенице до најбољих пасмина јагањаца.

Раб је типичан приморски градић са остацима старих зидина. Он има модерно уређено морско купалиште. Његове плаже као и плаже Лопара — летовалишта на северној страни острва са најлепшом плажом на Јадрану, одликују се кристално чистим морем, са песком као прах, боровим шумама и рским ваздухом пуним озона. Море крај Раба покрива своје модро-плавне боје, створило је на обали острва низ узала разне величине. У морској води купац често види разне морске звезде, спуже, а где је дубље и корале. Све су те увале погодна места за излете. Бити на Рабу месец

дана, значи месец дана сваког дана или на друго место на излет. Та његова разноврсност створила му је убрзо репутацију елитног купалишта на Јадрану. Барбат, романтична увала није од Раба, Мартовине, место са добрим приморским специјалитетима, Кристифор и Фјорд Завратнице сачињавају најомиљенија места за излет.

Мале приморске куће на острву Рабу претворене у укључене пансионе широм су отворене за радни свет свих наших република.

Зато треба посетити острво Раб.

Младен ГАВРИЋ

На Авали и у Кошутњаку

београдски радници моћи ће се пријатно одморити

Да би радницима и намештеницима недељом омогућило одлазак ван града у природу, Месно синдикално веће, у току овога лета, има намеру да организује већи број излета у даљу и ближу околину Београда. У свом плану Месно синдикално веће као основни циљ поставило је да се у овим излетима обухвати што већи број радника.

За сада постоје углавном два места у близини околини Београда које ће радници и намештеници користити за свој недељни одмор. То су Авала и Кошутњак. Месно синдикално веће тражило је и већ добило од Фискултурног савеза Србије планинску кућу на Авали. Да би овај дом могао да прими још већи број радника, него што је то било до сада, крајем маја месеца отпочеће се са радовима око реновирања. Једна купола, која је потпуно дотрајала, срушиће се и на њеном месту изградње се нова и већа. Дом ће располагати са око 100 до 200 кретава у којима ће моћи да преноће излетници, који долазе већ у суботу по подне. Пошто за сада још нема могућности да се у дому спрема и храна, то ће излетници морати храну да понесу од куће. Око дома, на празном простору, направити се пољски столови са клупама, а један део простора који ће се бетонирати послужити као место за играње. Нешто даље изградње се мањим фискултурним теренима.

Што се тиче транспорта излетника, он ће се и даље вршити возом и „Путничким“ аутобусима. Међутим, било би потребно да управе предузећа дозволе да се њиховим камионима користе радници. Трошкове за бензин и плату за шофера, носиће наравно читав колектив који одлази на излет.

Поред овога излетништа на Авали, у току ове године Месно синдикално веће отпочеће са изградњом излетничке куће у Кошутњаку. Ту ће се, као и на Авали, направити велики бетонски плато за игру, столови са клупама за ручавање и мали фискултурни терен. У дому ће се продавати углавном млечни производи. Сама пак зграда, служиће само за смештај излетника у случају невремена.

На оба ова места, и на Авалу и у Кошутњак, или ће се сваке недеље, Међутим, поред ових сталних излетничких места, Месно синдикално веће има намеру да организује излете и у даљу околину Београда, као у Врлник, Сремске Карловце, Аранђеловац, Сланкамен итд.

На тај начин, у току овога лета, радници и намештеници из Београда одлазиће на излете организовано и на већ припремљена места. О корисности ових излета не треба много говорити. Поред освежења и разоноде у природи, они ће имати нове снаге у напорима за остварење Петогодишњег плана.

Инж. Р. БЕКИЋ

ПОШУМЉАВАЊЕ ОКОЛИНЕ БЕОГРАДА

У току прве Петолетке око Београда ће се пошумити преко три хиљаде хектара земље

У савремено уређеним градовима зеленило заузима веома значајно место. Тешња је да се у самом граду створи што веће парковске површине, а у његовој близини и даљој околини што веће површине шума, јер зеленило великих градова игра значајну улогу у освежавању духовних и физичких снага становништва.

У погледу унутрашњих и спољних зелених површина, паркова и шума, Београд је далеко заостао иза модерно уређених европских градова, а нарочито иза градова Совјетског Савеза, где се техника заокрепања градова зеленилом претворила у читаву научну грану.

За оскудност у зеленилу Београд има да захвали анархичном и непланском изграђивању између два светска рата. Капиталистичко схватање о неприкосновености права приватне својине учинило је да су у Београду изграђивани читави блокови и квартави кућа скоро без икаквих зелених површина. Изградња је диктирала профитерским интересима власника земљишта, а никакво интересима широких народних маса, односно интересима лепоте и здравља града.

Други светски рат је учинио да Београд још више осиромаша у зеленилу. Поред уништавања паркова, дрвореда и травњака у самом граду, посечене су и скоро све шуме у његовој близини и даљој околини. Последице таквог стања се огледају у врло рђавим хигијенским и климатским приликама града, у тешкоћама урбанистичког решавања, у доста тешкој, сивој слици града.

У тежњи да се отклоне постојеће неповољне климатске, хигијенске и урбанистичке тешкоће, као и да се град улепша, народна власт одмах после ослобођења прилази проблему пошумљавања околине Београда најозбиљније. Задатке пошумљавања узима неопределимо на себе Министарство шумарства Народне Републике Србије, које почетком ове године оснива специјалну Управу шумског појаса. Ова Управа је, уз помоћ најбољих стручњака Министарства шумарства, саветујући се са Урбанистичким институтом и Осцеком за паркове ИНО-а Београда, разрадила Петогодишњи план пошумљавања ближе и даље околине града.

Према овом плану треба у року од 5 година пошумити најмање 50 од сто целе површине за пошумљавање. Сваке године се предвиђа пошумљавање око 300 хектара гомети и обнова шума из постоје-

ћих шикара, такође на површини од око 300 хектара, што значи — укупна површина гомети и шикаре, која ће бити претворена у шуму, износиће годишње око 600 хектара, а на крају петолетке 3000 хектара.

Даље се према овом плану предвиђају пошумљавања у близини и даљој околини града. У близини околини треба да се подиже та, уми шумски појас који почиње код Аде Хује и иде према парку и парковима на ивици града, дрворедима, мањим пошумљеним површинама, воћњацима итд., а поред тога биће са градом везан погодним комуникацијама. На тај начин он треба да одигра улогу излетништа будућег Београда.

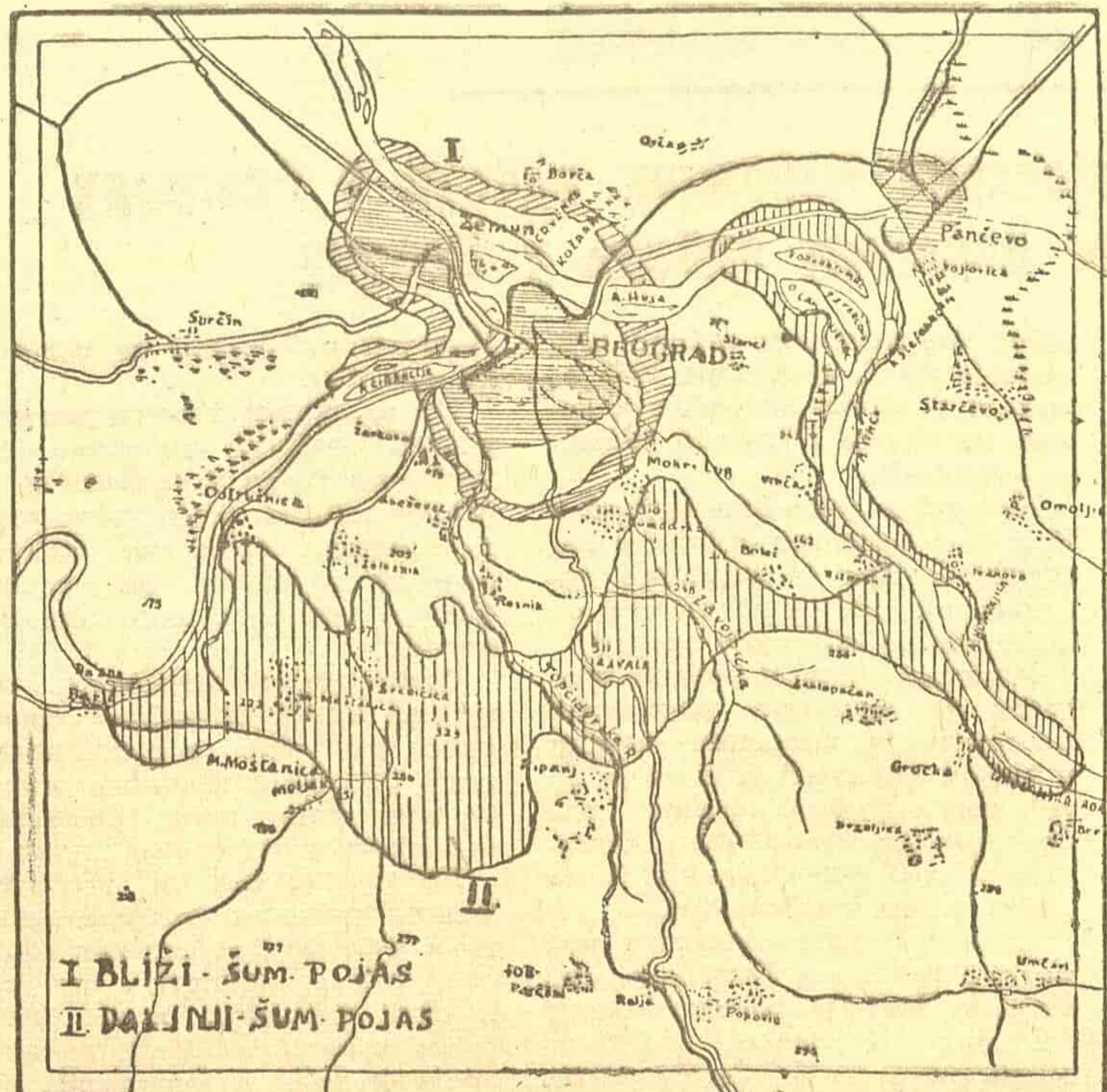
Пошумљавањем даље околине града треба да се створи тзв. шири шумски појас. Он почиње такође од Аде Хује и иде према Дунав с једне и друге стране обухватајући све дунавске аде до Гроцанске. Одатле, у висини Авале, иде у делимично искљученим комплексима полукружно преко државних шума, Рушањске шуме

и Липовице на Дубоко. Овај је појас просечно удаљен од града око 20 км. и имао би изражено шумски карактер, а служио би за одмаралишта, дечија опоравилишта итд.

Најзад Петогодишњим планом пошумљавања околине Београда предвиђено је да се обнове и упропашћене шуме на оближњим планинама, као што су Фрушка Гора, Космај, Венчац и Букуља и остале, у којима треба да се израде туристички путеви и стазе ради што лакше приступачности.

За извршење петогодишњег програма радова биће потребно да се произведе сваке године 3—4 милиона шумских садница. У ту сврху основан је у Топчидеру велики, најмодерније уређен шумски расадник површине од око 9 хектара а са годишњим капацитетом од преко 4 милиона садница. У овом расаднику ће се производити поред шумских садница и парковско дрвље и шибље.

Иако је пошумљавање овако велике површине за кратко време које је предвиђено врло обиман посао, оно се може уз добру организацију и правилно искоришћавање добровољне радне снаге са лакоћом остварити. То је показала прошла година када се уз помоћ масовних народних организација Београда и околине, под најтежим околностима, успело да пошуми преко 200 хектара.

Зелени појас Београда, који се по плану подиже. У току прве Петолетке пошумиће се око 3000 хектара

Од 1 до 8 јуна ОДРЖАЋЕ СЕ У ЦЕЛОЈ ЗЕМЉИ „ДЕЧЈА НЕДЕЉА“

Исхрана у дечјим домовима

Једно од најважнијих питања у нашој ратом опустошеној земљи, са народима изнуреним многобројним патњама и недовољном исхраном, је питање правилне исхране.

Индустријализација и електрификација наше земље тражи све већи број радника за колективни рад, тако да је питање колективне исхране добило код нас прворазредни значај.

Унутар питања колективне исхране, исхрана деце у домовима чини посебно поглавље. Специјалност дечијег узраста, специјалност положаја детета у дому налазе да се овом питању посвети особита пажња.

Деца су у дечјем дому у погледу исхране више изолована него икоја група која се храни у колективу, изазевши овде једино дужу путовања на море, експедиције и слично. Деца немају као одрасли платву или другу могућност да навијаре своје индивидуалне жеље. Она су у погледу ушљивости, тј. јеловник дома. Јасно је да тај јеловник мора да садржи све састојке хране која су детету потребна. Да би се цео процес промене материја могао нормално одвијати, да би детету још остало довољно енергије за растање, учење и тако живо кретање, потребно је детету не само довољно хране по калоричној вредности, него је исто тако потребно да поједини саставни делови хране буду у исхрани заступљени у таквоме односу, како одговара наведеним потребама и функцијама дечијег организма.

Наука је установила која се ткива и органи у телу троше и у којој мери код разних функција у телу одраслих и деце. Тако је установљено да се једна шестина целокупне калориске вредности дечије хране мора састојати од белачевине која је деци потребна за растање, од које једна половина мора бити животињског порекла. Драгоцени носилац угљеничног јетванија од јаја, садржи веће количине важних минералних соли, укључујући је мастан и довољно витамина.

Због живог кретања, деца морају добити доста угљених хидрата, а особито довољно шећера. За дечји организам превелико је оптерећење ако он све угљене хидрате добија у виду цералија и сл., које носе са собом велики терет у целулози. Воће је деци, као носилац витамина, безусловно потребно, али као носилац шећера игра улогу само слатког воћа, као омакве, грожђе и сл. Без довољно млека и поврћа не би се могао саставити дечји јеловник који би одговарао свим захтевима.

Као нарочито отежавајући фактор исхране деце у домовима долази и та специфична околност да живот у дому не траје недеље и месеце, као боравак у болници или летовалишту, није прекинут распустом као исхрана у јачкој кухињи или интернату, није ограничен роком служења као у војсци или у другим радним колективима која трају дужи временски период, него тај боравак у дому, у тој изолованости, обухвата цело детињство те деце.

Треба специјална околност, због које је потребно на ту децу обратити нарочиту пажњу је та, што су деца у доба кад још није створен имунитет против инфекциозних болести, у дечјем дому много више извржнута инфекцији него остала деца, која се састају у школи или на улици на неколико часова дневно. Уношење инфекције у дом не може се спречити код деце која иду у заједничку школу са градском децом, као што се практично не може спречити да те клине уноси особље које већином стањује ван дома. Тако унетој инфекцији у дому, деца су у највећој мери извржнута, и само велика пажња и нега обезбеђује да таква дом није под сталним карантином, да сваки грип или ангина не захвати истодобно целе групе деце. Такве масовне инфекције код деце у домовима, највећим делом исцрпене гладовањем и патњама кроз четири године рата, не би се дале избећи да није правилна исхрана у домовима већ учинила своје. Храна, богата витаминима, животињским белачевинама која садржи доста минералних соли особито калцијума и фосфора, јача у великој мери отпорност деце против инфекциозних болести.

Специјални положај деце у дечјим домовима у погледу исхране карактеризован је дакле: а) условима колективне исхране уопште, б) условима

исхране дечијег узраста; в) специјалним положајем изолованости деце у погледу исхране; г) дуготрајношћу и беспрекидношћу тога периода исхране кроз све детињство; д) специјалним условима веће угрожености од инфекција.

Због тога су народне власти посветиле пуну пажњу тим питањима и поставиле исхрану у дечјим домовима на научним темељима. Исто тако народне власти су одобриле материјална средства, која дозвољавају упротак хране по горњим начелима.

Руководиоцима и особљу у дому дате су у том погледу јасне директиве. На њима је сада да воде о томе рачуна како би се расположива средства исцрпно, али уједно рационално, користила по датим упутствима. Често се још налази на неразумевање, на несхватање одговорности и важности тога питања код оних другова који су дужни да га на терену реше. Тим питањима треба да се позабави целокупно особље, јер засецају у сваку грану рада у дому. То доказују ови примери недостатака у исхрани у дечјим домовима.

У неким домовима се стално кува чорбаста храна, којом се деца брзо засите, те тако више немају потребе за другим јелом, које је међутим, у таблицама предвиђено. Често се друго јело не справља због недовољног броја посуђа у дому, иако би се са мало снажљивости то питање могло решити.

У неким домовима још увек се чисти кромпир и поврће дан пре употребе, стављајући га преко ноћи у воду у којој ће остати највећи део витамина. Исто се тако греша када се бацају горњи тамни листови купуса и зелене салате, листови келерабе који садрже много више витамина него светлији унутарњи листови или главнице. Кувањем без поклопа и стајањем готовог јела уништавају се витамини и тиме смањује вредност хране. Такво третирање намирница нерационално је, а губици који тиме настају не могу се деци у домовима ничим надокнадити.

Многи домови нису набавили за зимницу доста мркве, иако је иста била у великој количини на тржишту у време када се већ добро знало како је слабо родно кромпир. Мркве су могле у дечјим домовима прилично да замене кромпир по садржају у витаминима, док неке и по калоричној вредности и по цени коштања као и по применљивости. Уврин сир,

који је ове зиме могао у великој мери надокнадити недостатак у јајима, искористио је у неким домовима премало. Често се опажа незалагање код васпитача да навикну децу на нов начин кувања јела или на јела на која деца нису навикла раније. Тако се у једном дому мрква прима као најпожељније јело, док је у другом дому деца истог састава и узраста одбијају.

И на естетски изглед хране треба обратити више пажње, јер начин како се јело пред децу износи много доприноси да јело буде примамљиво, те се тако и боље искористи.

Са мало више снажљивости и залагања, проучавањем и удубљивањем у дата упутства, решавањем питања замене појединих животињских намирница којих у одршеном временском периоду нема другим намирницама које им могу послужити као еквивалент, не губећи при томе из вида ни економски моменат, може се исхрана у домовима занста подићи и стално одржати на жељеној висини. На тај начин оствариће се важни услови да деца у тим домовима постану здрави и новоредни грађани друштва, којих са толико љубави одгаја.

Јулија КРАУС

Пионери на одмору

Дечји диспансер центар здравствене заштите одојчади и мале деце

Основна установа дечије здравствене заштите је дечји диспансер, пошто се на њему заснива скоро цела здравствена заштита одојчади и мале деце. Задатак дечијег диспансера је борба против смртности и боловања одојчади и мале деце. Према статистичким подацима установљено је да за време детињства највећи број смртних случајева пада на прву годину старости, док је смртност младе деце мања, а најмања за време школског доба. Ако се смртност одојчади у Београду пре рата упореди са смртношћу других група по добу старости, онда се констатује да је скоро исти број деце умрало у првој години живота колико је умрало лица од 60 до крајњих година старости.

Резултат рада дечјих диспансера очито доказује да је ова медицинска установа једна од најважнијих у сузбијању смртности одојчади. Упоредивањем кретања смртности у градовима и срезовима сличне социјално-економске структуре установило се да се за одређени период времена смртност одојчади смањила за 3 до 15% тмо где је раније дечји диспансер, док се смртност одојчади уопште није смањила у оним местима где није деловала ова таква висока установа.

Извршни народни одбор града Београда покренуо велику пажњу дечјим диспансерима на својој територији. У 1945 години распологао је ИНО свега са четири оковане установе. У току 1946 године организоване су, према планови постављеним задацима, дечји диспансери у свим рејонима Београда, тако да данас девет дечјих диспансера прима одојчад и малу децу, пошто VII рејон располаже са две установе: на Сењану и на Чукарици.

Дечји диспансер има ове службе:

а) Полиинилину за лечење болесне деце која прима сваког радног дана пре подне на лечење болесну одојчад и децу до 7 година старости;

б) Световалиште за одојчад и малу децу које прима два пута недељно после подне на преглед и саветованье здраву децу;

в) Млечну кухињу која издаје спремно млеко за одојчад рејона на основу ленарског прописа;

г) теренску службу сестара посетиља које, према упутству дечијег лекара, врше посете по кућама одојчади и мале деце рејона.

Важан део рада дечијег диспансера је и здравствено просвећивање родитеља и грађанства путем предавања и кратких теорија које диспансер организује путем тесне сарадње са масовним организацијама рејона, а нарочито АФЖ-ом.

Дечји диспансер одржава везу са световалиштем за трудне жене, породилиштима, матичарем рејона, свим специјалистичким полиинилинима и лабораторијама, дечјим болницама и лечилиштима, школским полиинилинима, јаслама, обдаништима и дечјим домовима. Тако је дечји диспансер саста центар здравствене заштите мале деце свога рејона.

и лечења у случају болести. Ово се може постићи уз помоћ масовних организација које ће сваку неупућену мајку са малом дететом упутити у рејонско саветовалиште за одојчад и малу децу.

Народна власт је омогућила пуну здравствену заштиту најмањих грађана преко ових дечјих установа. Но, потребно је да та брига постане брига свих грађана, да сваки грађанин и грађанка покљачу пуну пажњу нашем детету, највећем благоу наше друштвене заједнице. Дужност је сваког појединца наше заједнице да мисли о томе како би помогао да се сва деца развију правилно и да постану снажни и здрави чланови друштва пуни животне радости. Стога је потребно да се прихвати свесрдно једна од паролна дечије недеље „Мајке посетите са вашим дететом наше рејонско саветовалиште за одојчад и малу децу“, које ће мајку упутити и помоћи како да подигне здраву и снажно дете.

Др Марија ГАЈИЋ

Перспективе за ученике у привреди код нас

Петогодишњи план развоја народне привреде ФНРЈ поставља као један од најважнијих задатака стварање и уздизање стручних кадрова.

Само довољан број добрих стручњака и квалификованих радника, који су потпуно упознали своје машине, само кадрови који поред технолошких процеса у производњи познају и способни су да искористе потпуно све наше изворе силовина, природну енергију и наша постројења, само такви људи, моћи ће потпуно и на време да изврше наш највећи садашњи задатак — Петогодишњи план.

Кад је питање кадрова тако важном питање, онда је разумљиво што народна власт, Јединствени синдикати и привредна предузећа обраћају тако велику пажњу ученицима и учењу у привреди, као једном од начина за остварење стручне радне снаге.

Треба само упоредити положај ученика у привреди у бившој Југославији са стручним и идеолошким уздизањем у нашој народној држави, па увидети да је учење у привреди изванредно важан извор стручне радне снаге и да учење струке није више ствар послодавца — капиталиста, већ ствар народне привреде, привредних предузећа.

Само неколико одредаба Закона о ученицима у привреди показује како се из основа променио положај ученика код нас и како се он разликује од положаја ученика у бившој Југославији. На пример, пре рата радно време ученика било је неограничено. Они су за свога послодавца радили и по 16 часова дневно, а зато су добијали батине, спавали у магацима или на тезгама у радионици и хранили се оним што претекне од њихових послодавца. Данас је радно време ученика ограничено на 6 часова практичног рада и на 2 часа учења у школи. Ученик за свој рад добија плату, а предузеће плаћа и време које ученик проводи у школи. Народна власт се брине и помаже сиромашне ученике. У овој години за исхрану тих ученика обезбеђена су материјална средства, поред веће количине текстила, која је бесплатно додељена. Око 25% од укупног броја ученика у привреди у Београду, а то су углавном ученици из унутрашњости или они који немају родитеље, смештено је у домовима ученика у Београду, у којима добијају стан и храну, одећу и обућу и, под надзором васпитача, спремају се да буду носиоци привредног полета код нас.

Пре рата ученик је код свога послодавца радио све само не своју струку. Он је цепао дрва, чистио послодавцу и његовој породици ципеле, чувао им децу, а најмање се бавио учењем своје струке. Тако су ученици васпитавани да буду послушни своје мајстору, одвајали су од своје класе и, наравно, нису ни могли да постану мајстори свога заната. Велика предузећа нису ни имала ученике. Велика предузећа била су у рукама капиталиста, а њима није ишло у рачун да имају ученике, јер су имали могућности да у својим предузећима запославају децу од 10—13 година као неквалификоване раднике, које су могли потпуно да искористишају. Данас ученик не сме да ради ништа друго, сем да учи своју струку. То му омогућава Закон о ученицима у привреди, који по своме карактеру у свему одговара измењеним условима у нашој земљи. Државни сектор привреде, социјалистички по своме карактеру, велику пажњу обраћа уздизању ученика у привреди. То се види и по томе, што предузећа која имају за то услове (а у току Петогодишњег плана имаће такве услове) стварају нарочите

радионице за ученике. У таквим радионицама квалификовани радници преносе своје знање на млађе другове. Сваки ученик има своју машину о којој се брине и брижљиво је чува. На тај начин код ученика се ствара љубав према машини и алату, он се учи радној дисциплини и ту већ непосредно учествује у производњи и помаже да се план испуни и премаша. У таквим радионицама ученици се стручно и идеолошки уздижу и спремају се да заузму руководећа места у нашој привреди.

Пре рата школовање је било последња брига властодержаца. Школе за ученике радице су увече, а у школи се ишло једанпут или двапут недељно. Ученици су долазили после 10 до 12 часова рада и, пошто су били уморни, спавали су на клупама за време предавања. Они нису имали књига ни училица, а наставници су предавали само зато да би добијали своје хонораре. Данас, само у Београду, има 13 школа за ученике у привреди које су снабдеване училима и у којима предају најбољи наставници и стручњаци. Школовање ученика врши се у оквиру осмочасовног радног времена, а предузећа плаћају ученику време које он проводи у школи. Предузећа су одговорна да њихови ученици редовно похађају школу и да добро уче, како би се што пре оспособили за квалификоване раднике. Народна власт полаже велику пажњу школовању ученика у привреди. Само у овој години одређено је за издржавање стручних школа у Београду 12,000,000 динара (према 6,000,000 дин. у 1946 год. и 1,000,000 динара у 1939 години). Данас школе за ученике у привреди раде свакодневно, а њихова настава равна је нивоу наставе у средњим школама. Што је најважније, ученици у привреди после завршене стручне школе имају могућност да иду у средње школе и на факултете и да постану високо квалификовани стручњаци.

Најзад, перспектива развоја наше привреде је индустријализација и електрификација. Нама је потребно много стручних кадрова. Баш ради тога, да би се испунио план, да би се подигле нове фабрике, да би се повећала производња и побољшали животи услови радних маса и читавог нашег народа, потребно је изванредно појачати прилив омладине на учење струке. Не само то, код извесних струка треба њихов сезонски карактер заменити сталним учењем (графичарство), а за извесне струке ученици треба да имају школску претприему (графичари, низ струка металне индустрије). То све говори да на учење струка треба да иду најбољи омладинци и да је погрешно схватање родитеља да ученици треба да буду само они омладинци који не могу да уче гимназију. На учење струка треба сем најбоље сеоске омладине слати ученике са савршеном прогимназијом, са малом матуром, па и са више разреда гимназија. Најбољи ђаци и најдисциплинованији омладинци најбоље ће да овладају својом струком, јер нама не само да је потребно много кадрова, већ да добијемо добре кадрове и да их добијемо што пре. Треба развити страх код родитеља да у фабрике иду само деца без родитеља и они који не могу ништа друго да раде.

Само ово неколико одредаба из закона о ученицима у привреди и сва брига коју данас народна власт, синдикати и предузећа показују за ученике, говори о томе колико је важно да се што више омладине да на учење струке, и да на учење струка и у наша предузећа треба дати најбољу омладину.

Влада СИМОНОВ

Отворена је дечја конфекција АФЖ-а „НАШЕ ДЕТЕ“

У врло лепом и пријатном декору отворена је ових дана дечја конфекција АФЖ-а „Наше дете“ у Кнез Михаиловој улици број 28.

Све ствари које се налазе у конфекцији израђене су у централној радионици АФЖ-а, а један део радиле су уз напредак активисткиње по својим кућама.

Конфекција „Наше дете“ снабдевана је свим потребним стварима за моворобенчад и децу до пет година.

Поред овог одељена конфекције налази се пројекциона сала, где ће се давати поучни филмови из хигијене и неге деце. Стручно лице даваће савете како женама које очекују бебу тако и младим мајкама.

АФЖ не мисли да се задржи само на овој централној продавници. Припрема се отварање низа филијала по периферији града и радничким насељима, како би све мајке Београда могле лакше и брже

доћи до потребних дечјих ствари. У пројекту је да убудуће искључиво продају дечјих ствари има дечја конфекција АФЖ-а, која ће свакако много рационалније и практичније искористити добијени материјал за израду, него ма које друге продавнице.

Конфекција је снабдевана робом у довољној количини. Засад се расположива роба издаје на такмиче уз деце карте и по приступачним ценама.

Фронталци критикују

КАКО СЕ ПРИКАЗУЈУ ФИЛМОВИ У БИОСКОПУ „БАЛКАН“

Прошле недеље присуствовао сам представи у биоскопу „Балкан“. Приказивао се совјетски филм „Највиша награда“. Цео филм и јурнал приказани су за свега сат и четврт, од 20 часова до 21.15 часова! Значи: филм, који осим јурнала обично траје сат и по, у овом биоскопу скраћен је скоро за више од трећину своје дужине.

Ја сам и раније гледао „Највишу награду“ и филм ми је добро познат. Овога пута, међутим, нисам могао да га познам. Из филма су избачене читаве сцене, лепе совјетске песме нису се могле слушати, јер су се у приказивању прескакали читави делови песама. Из филма су избацивани и такви делови без којих се садржај не може разумети.

Штета од оваквог приказивања филма двострука је. У првом реду публика се одбија од биоскопа, а у другом — филм губи од свог агитационо-васпитног карактера. Све ово показује озбиљан пропуст управе биоскопа као и надлежних органа за расподелу филмова.

Највећу одговорност за приказивање филма који је у таквом стању сноси управа биоскопа „Балкан“. Ако филм није био за приказивање требало је да га врати предузећу за расподелу и да откаже претставе, јер је боље ништа не приказивати него и оном малом броју присутне публике давати филм који није за приказивање. Истина је да се филмови током употребе кваре, али је дужност оних који га

дају да воде рачуна до које мере та оштећења могу ићи.

Овај случај показује и пропуст Предузећа за расподелу филмова које је дужно да води рачуна о томе у каквом стању даје филмове за приказивање, нарочито репризне. Из

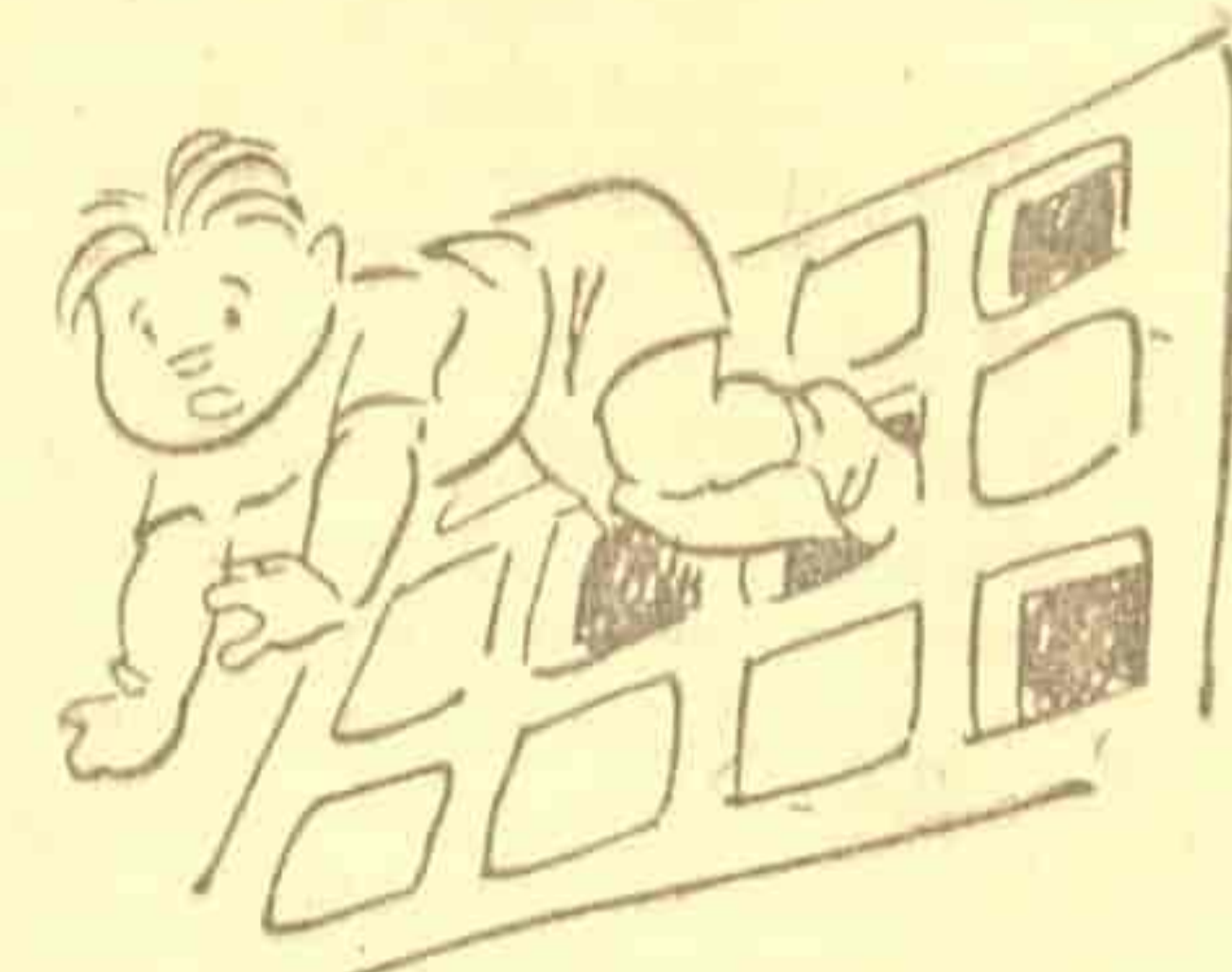
случаја филма „Највиша награда“ јасно се види да предузеће о томе није водило рачуна. Предузеће за расподелу филмова не би смело да допусти да се овакви случајеви понове.

Никола ЈОВАНОВИЋ

Где спречити него лечити

У току рата београдске улице претрпеле су велике штете и разарања. Народне власти и масовне организације чиниле су много да се ово стање побољша и поправи. Па ипак, нису ретки случајеви да се пролазницима и сада дешавају непријатности због развојности тротоара и улица, које би сами становници кућа, и

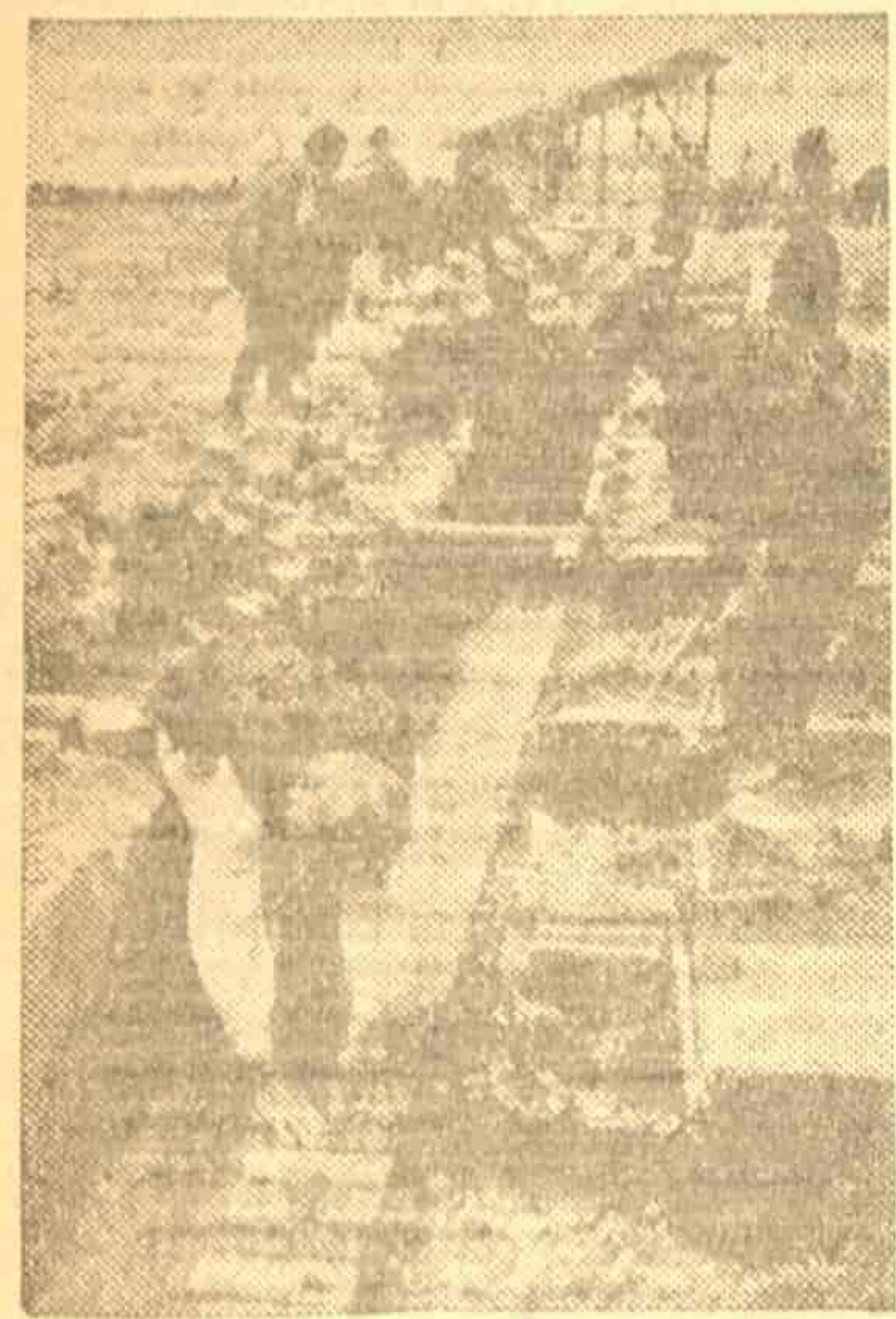
спред којих се налазе рупе, могли поправити.

Међутим, већина београдских зграда, нарочито ближе центру, има подруме чији се прозори налазе на тротоару и преко којих прелазе пролазници. Ако се пође београдским улицама, ма у ком крају, врло лако ће се запазити да је приличан број оваквих прозорчића разбијен. Негде два-три окна, а негде и више од половине. Може се с правом рећи да су ретке зграде код којих су ови разбијени прозорчићи замењени дрвеним или неким другим оквирима. Свакако да ово зависи од оних чија је дужност да одржавају зграду у реду, а који на то не обраћају довољно пажње.

Ови разбијени прозорчићи претстављају опасност за све пролазнике. Врло лако се може искренути нога, а понекад и сломити. Највећа опасност од тих разбијених прозора прети малој деци, јер она не пазе довољно куд иду, а друго што њихове мале ноге могу најлакше упасти кроз разбијена окна и задобити теже озледе. Мислим да би они којима је то дужност морали више да поведу рачуна о томе и предузму потребне мере да би се осигурао тротоар за пролазнике.

Бранко ВУКОВИЋ

града у пуном су јеку Радови на изградњи филмског

У КОШУТЊАКУ СУ УДАРЕНИ ТЕМЕЉИ ЗА ФИЛМСКИ ГРАД

У београдским биоскопима пре рата давао се велики број страних филмова а — ниједан наш. Запад нам је слао своје продукте разноразне вредности и тенденције, а од нас узимао увек добре паре.

Само две године после ослобођења са биоскопског платна чуле су се прве речи изговорене нашим језиком. Створен је наш уметнички филм „Славица“. Страни јурнали више не приказују „крајеве индустрије“ и ширење „културе“ западних држава у колонијалним земљама. Данас наши јурнали приказују нашу стварност — изградњу земље и остварење Петогодишњег плана.

Али да би овековечили своју велику стварност, ми морамо створити и своју филмску индустрију. Наш први Петогодишњи план и то је предвидео. У њему стоји: „Извести радове у вредности од 1,5 милијарди динара на подручју кинематографије и то за изградњу филмског града крај Београда, биоскопских дворана, путујућих биоскопа и за проширење филмских предузећа за производњу филмова.“

Кошутњак. На врху шумовитог брега простире се широка и празна пољана. Доле, ка југу, видик је затворила Авала, а с десне стране низ Саву око се одмара на равницама Срема, све док не доспе до хиљаде беличастих кућа Београда.

На овом месту, званом ката 210, отпочели су радови на изградњи великог филмског града, отпочело је остварење оног дела Плана који говори о радовима на подручју кинематографије.

Радови око изградње филмског града су обимни и изводиће се у етапама. Грађевинско предузеће „Раковица“ 15 априла отпочело је са припремним радовима. Као најважнијем задатку прво се приступило изградњи водовода. Пошто је радиониште на приличној висини, то је постављен хидрофор за избацивање воде на висину од 40 метара. Постављена је и водоводна инсталација у дужини од 1500 метара као и два нова резервоара који могу да приме 30.000 литара воде.

Да би се радницима обезбедили смештај и исхрана за време радова, изграђени су раднички станови. У једној од новоподигнутих зграда налазиће се менаџа, а у другој умиваоници и тушеви за раднике. У оквир припремних радова спада и оспособљавање виле за канцеларије руководства, подизање магацина од дрвета за смештај алата и материјала, довођење електричне струје и постављање телефона: те жице у дужини од око један километар. Сви ови припремни радови досад су углавном завршени.

Сада се приступило изградњи самог филмског града. Око 200 радника ради на земљаним радовима за зграде атељеа и лабораторије. За атељеа су већ постављени темељи. Ове године предвиђено је да се, поред атељеа и лабораторија, подигну и зграде за монтажу, за централно грејање и два магацина. Величина атељеа је толика да ће се у њему моћи снимати најмасовније сцене.

Рок за завршетак свих шестогодишњих радова предвиђен је за 1 новембар. Међутим, по тврђењу радника и руководства радионишта, радови ће се завршити раније, уколико на време буде допремљен материјал.

Пропусти у одржавању хигијене у ресторану „Касина“

О пропустима у одржавању хигијене у ресторану „Касина“ већ је писано у „20

октобру“. Писало се, између осталог, о отпаcima који се бацају по поду и после тога су одмах набављене корпе за отпатке. Међутим, постоји још низ пропуста у одржавању хигијене које би требало отклонити да би хигијена у овом ресторану била на достојном нивоу.

Чекајући свакодневно да добијем чај или беду кафу, видео сам како се перу употребљене шоље од чаја или беле кафе. То прање, нажалост, не личи на прање, већ на једноставно мукчање — тек да вода пређе преко њих. Дешава се да се шоље не перу рукама већ се на њих само пушта млаз воде. Сви знамо да пролази свакодневно кроз овај ресторан велики број посетилаца, међу којима има свакако и болесних. Ако се шоље не оперу добро, кличе болести

остају на њима и могу прећи на здравом лице.

Мислим да би управа ресторана требало да посвети већу пажњу хигијенском прању шоља. Потребно је да управа упозори особље и објасни од

коликe је штете овако слабо одржавање чистоће не само за здравље стотине грађана који посећују ресторан, већ и за углед самог ресторана.

Драган ПЕРИШИЋ

Иницијатива

— Пожуримо бар ми, другови, док није дошла јесен...

Прикривање рационираних животних намирница

Народне власти улажу максимум напора да би снабделе грађане рационираним робом и позвале су све грађане који имају залихе да их пријаве. Међутим постоје изд

весни несавесни грађани, који не схватају своју дужност према друштву и залихе намирница које имају не пријављују и подлику своје редовно следовање.

Један од таквих је и адвокат Дејан Матејевић, у Француској улици број 19. У његовом стану претресом је пронађена већа количина рационираних животних намирница које није пријавио: 70 килограма белог брашна, 30 кг. суве сланине и шунке, 30 кг. масти, и поред ових залиха, адвокат Матејевић је примао стално редовна следовања на потрошачке карте, уместо да је залихе пријавио.

Овај случај, који није усамљен, показује да има несавесних грађана који неће да помогну мере народних власти и ометају правилну расподелу рационираних животних намирница онима који их немају.

Опасност од пацова

Већ неколико пута штампа је писала о опасности по здравље грађана Београда због великог броја пацова, који се сваки даном све више и више размножавају. Ове штетне животиње не само да се налазе по кућерцима на периферији и у кућама у самом граду, него су се већ почеле сасвим слободно да шетају и трчкарају по кафанама, менаџама и биоскопима.

Позната је ствар да су пацови велике штеточине и опасни разносачи тешких заразних болести. Због тога мислим да би најзад овоме требало стати на пут. Али, истребљењу пацова мора се посветити више пажње, а акција која би се спров

ела за њихово уништење треба приступити плански. Истребљење пацова не би било успешно ако би сваки грађанин посебно покушао да их уништи. Ову акцију треба да спроведу рејонски народни одбори уз помоћ уличних одбора и свих грађана, али тако да се у исти мах врши у неколико рејона. Што се тиче новца за ову непредвиђену и хитну акцију, он не би претстављао проблем. Верујем да би сваки грађанин добровољно дао понешто, само да се на неки начин утамане ове веома опасне и штетне животиње.

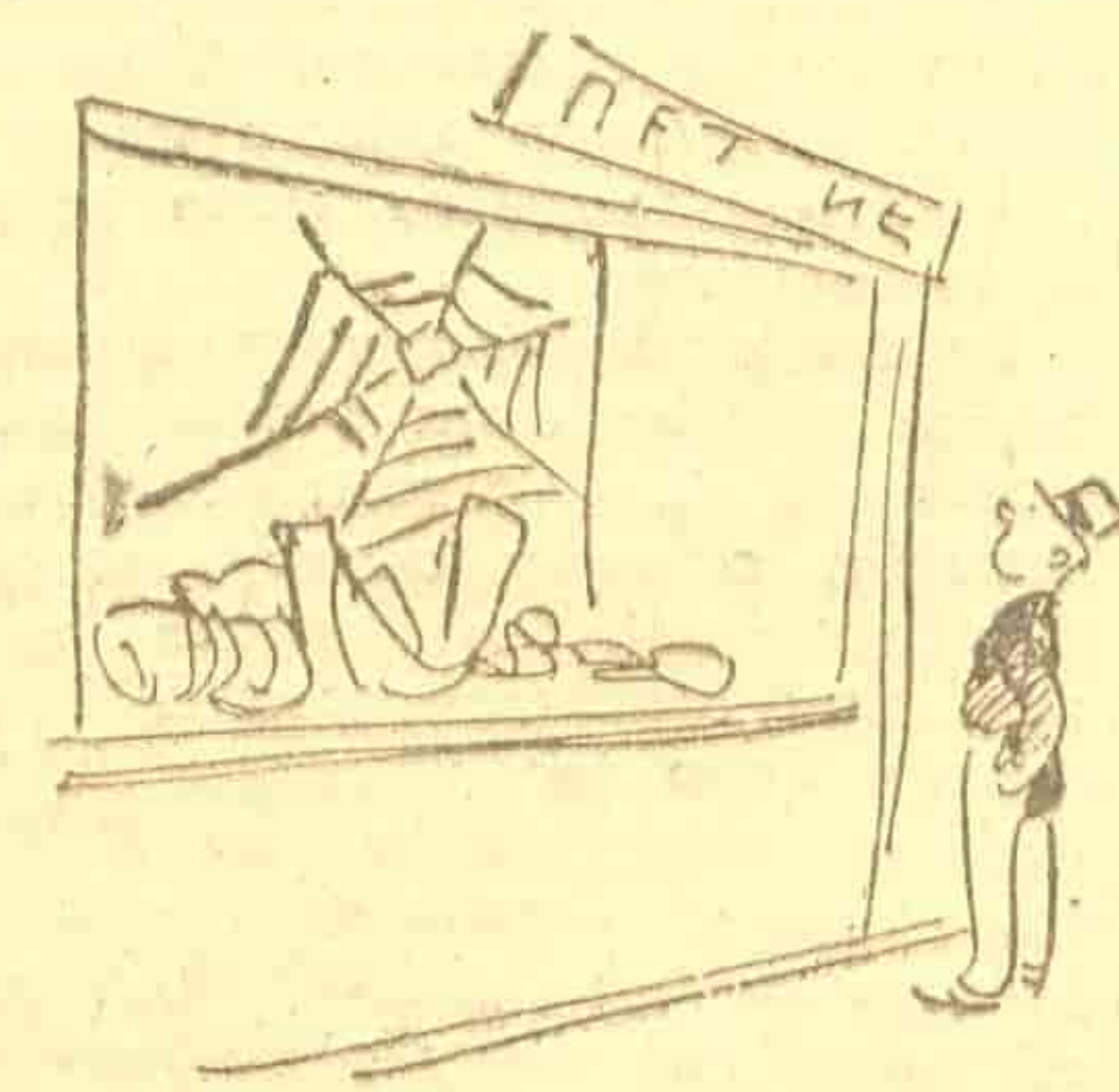
Драгослав ТОШИЋ
Објављено већем 25

Грађани који не воле свој град

Од ослобођења до данас народне власти уз свесрдну помоћ грађана много су учиниле на улепшању Београда. Али још увек постоји извештан број људи који се равнодушно односе према напорима својих суграђана.

Довољно је проћи главним улицама од Славије до Калемегдана, па ће се лако видети ко су ти људи. Насупрот укусу уређеним изложима државних и задружних предузећа, стоје немарно и неукусно намештени излози већег броја приватних трговаца. У њиховим изложима налази се набављена свакојака роба прекривена прашином, замазана и потпуно напуштена. Поред тога што излози дају рђаву слику граду, фирме ових приватних власника су најчешће и скривљене, изгледеле или тако мале да се готово не виде. Понеке радње уопште и немају фирму.

Мислим да је већ време да после две године од ослобођења сви ти приватни трговци који имају неуредне излоге и недовољно јасне фирме, најзад

схватите да су грађани овога града и да су, према томе, дужни да учине да, макар оно

што је њихово, добије лепши изглед.

Влајко М. НИКОЛИЋ
Београдца 66

Опхођење особља у градском ресторану „Загреб“

Пре неколико дана свратио сам у ресторан „Загреб“ (бивши „Руски цар“), уверен да је овај ресторан првокласни. Истакнута парола у горњој сали ресторана „Брза и правилина услуга најбољи је доказ наше високе свести“, још више је учврстила моје уверење. Међутим, убрзо сам променио мишљење. Насупрот оној пароли, келнер у кафани говори гостима: „Коме се жури нек не долази у кафану, јер ова кафана није за оне који се жури.“

У подне сам сисао у доњи ресторан „Загреб“ да ручам, очекујући да је ту већ сасвим друкчије. Нажалост, одмах сам увидео да је овде организација посла испод сваке критике. Готово све особље носи на себи прљаву одећу. Поред тога, приметио сам једног високог келнера држе у руци онај део рачуна, стао наред ресторана и давао гостима лекције: „Коме се жури, емо му књига жалби.“ Но, то није све. Када овом високом келнеру гости дају бонусе за јело, он их ставља у уста и тако иде од стола до стола. Други пак келнери држе у руци онај део прибора за јело који се ставља у уста или колаче служе руком итд.

Потребно би било да Градско угоститељско предузеће поведе мало више рачуна о својим ресторанима. То нарочито важи за ресторане који се налазе у центру града и који треба да служе и за репрезентацију.

Чиниоци
Загреб, Штроемјерова 23

Проблем кухиње у станбеној изградњи

На конкурс за идејну скицу за изградњу станова у Београду, који је расписао Извршни одбор, као и у анкети која се води преко штампе, долази до изражаја принцип економичности, тј. принцип да се са што мање утршка материјала и радне снаге постигне што више станбеног простора, што бољег квалитета.

С обзиром пак да ће се и остварење овог основног задатка морати савладати многе тешкоће, јасно је да се потребна максимална штедња намеће у веома оштрој форми. Чињеница је да је кухиња најважнија просторија код малих радничких станова, који представљају главну бригу народних власти у станбеној изградњи. Значи да је потребно брижљиво проучити улогу кухиње у животу просечне радничке породице — њену функцију — како би се њена изградња, као и изградња читавог стана максимално прилагодила стварним потребама.

Постоје опрећна гледишта по питању кухиње код малих радничких станова. Има људи који сматрају да је кухиња врло брзо изгубити свој значај, с обзиром на преимућства колективно организоване исхране у менаџа и ресторанима. Они кухињу једноставно бришу из програма станбене изградње, или је своде на минималну „решо-кухињу“, у којој се само спрема доручак и „брза“ јела.

Полазећи од чињенице да наш свет највећим делом кува код куће, друга група, на против, сматра да је свакој породици потребна кухиња, те да је треба градити чак и у случају кад се ради о једноособном стану.

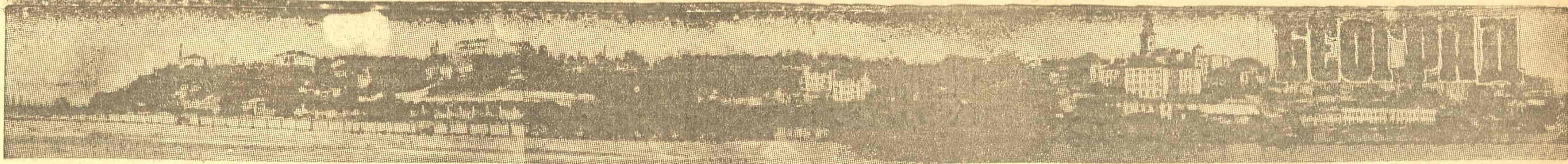
По нашем мишљењу, ниједно од ових решења није подесно за тип малог стана који би се масовно градио, а који треба да задовољи како принцип економичности, тако и потребе радног света. Ми мислимо да би ова ова важна принципа најбоље задовољно тип такване „станбене кухиње“, тј. такве просторије која би могла да служи било као кухиња, било као „дневна соба“, било као једно и друго.

Пре свега, овакво решење омогућава знатну уштеду у станбеном простору, што значи оштро поједначавање стана. Подесно решена станбена кухиња са једном собом и одговарајућим помоћним просторијама (туш, клозет, оства, тераса) претставља идеалан тип малог стана, веома употребљивог за радни свет и веома економичног како при његовој изградњи тако и при коришћењу.

Најзад, главно преимућство станбене кухиње је у њеној великој прилагодљивости, што такође претставља важан фактор за масовну изградњу малих станова. Станови се, наиме, граде за веома дуг временски период, кроз који се условно становања мењају, и за веома различите породице — како по броју чланова, тако и по начину живота. У истом типу стана треба да станује и породица без деце и она са малом, и она са одраслом децом, и породица која се храни у менаџу, и она која кува код куће. На потребу максималне прилагодљивости упућује и чињеница да ће се животи стандард радних маса стално подизати. Према томе, већ при изградњи станова у данашњим условима треба станове градити тако да се они и касније могу корисно употребити. Станбена кухиња је и у овом погледу најподеснија. Њу ће са задовољством користити свака домаћица која кува код куће, породица која се храни ван куће моћи ће је користити као дневну собу; када се касније услови становања знатно поправе, ови ће станови бити врло погодни за самачке станове.

Наш би закључак дакле био да је станбена кухиња у нашим данашњим условима најподеснији тип кухиње за масовну изградњу малих радничких станова, о чему се данас мора строго водити рачуна, да би се што потпуније решило станбено питање, као један од услова за остварење великог плана индустријализације наше земље.

Д. СТЕФАНОВИЋ

ПРОШТА Директоратије

Путешествије једног чека

Ма да се на штетност бирократског вршења службе често указује, ипак се у државним установама највеће поште бијурократа који кочи нормално одвијање пословања.

Типичан пример за то пружа чиновник Поште број 2 у Београду, који је држао два, десет дана чек са налогом Поштанске штедионице број 84, упућен Јавном тужиоцу Округа београдског, па га, најзад, вратио Поштанској штедионици, са назнаком да је адресант непознат. Чек у питању био је хитне природе, јер се радило о депозиту, који је у смислу наредбе Савезне владе број 17.139 требало хитно регулисати, како новац не би лежао неискоришћен.

Ево, како се тај чек шетао, док најзад није дошао у Тужиоштво. Дирекција пошта упутила је Поштанској штедионици налог број 84 дана 30 априла, како би Штедионица путем чека дозначила Јавном тужиоству Округа београдског извесну суму новца. Пошта бр. 2 примила је од Поштанске штедионице чек број 10-505020 другог маја, када га је вратила Поштанској штедионици са назнаком да је Јавно тужиоштво Округа, београдског непознато.

Пошто чек није приспео, рачуновођа Тужиоштва отишао је у одељење депозита за међумесне поште и од другарице Медиме дознао да је чек

већ одавно послат преко Поште број 2 на исплату. Али, да се и даље не би чекало на приспеће чека, рачуновођа је по савету другарице Медиме, отишао у Поштанску штедионицу — одељење за рекламације — шалтер број 29, где је морао да чека више од једног сата, док није дошао на ред да види шта је са овим чеком.

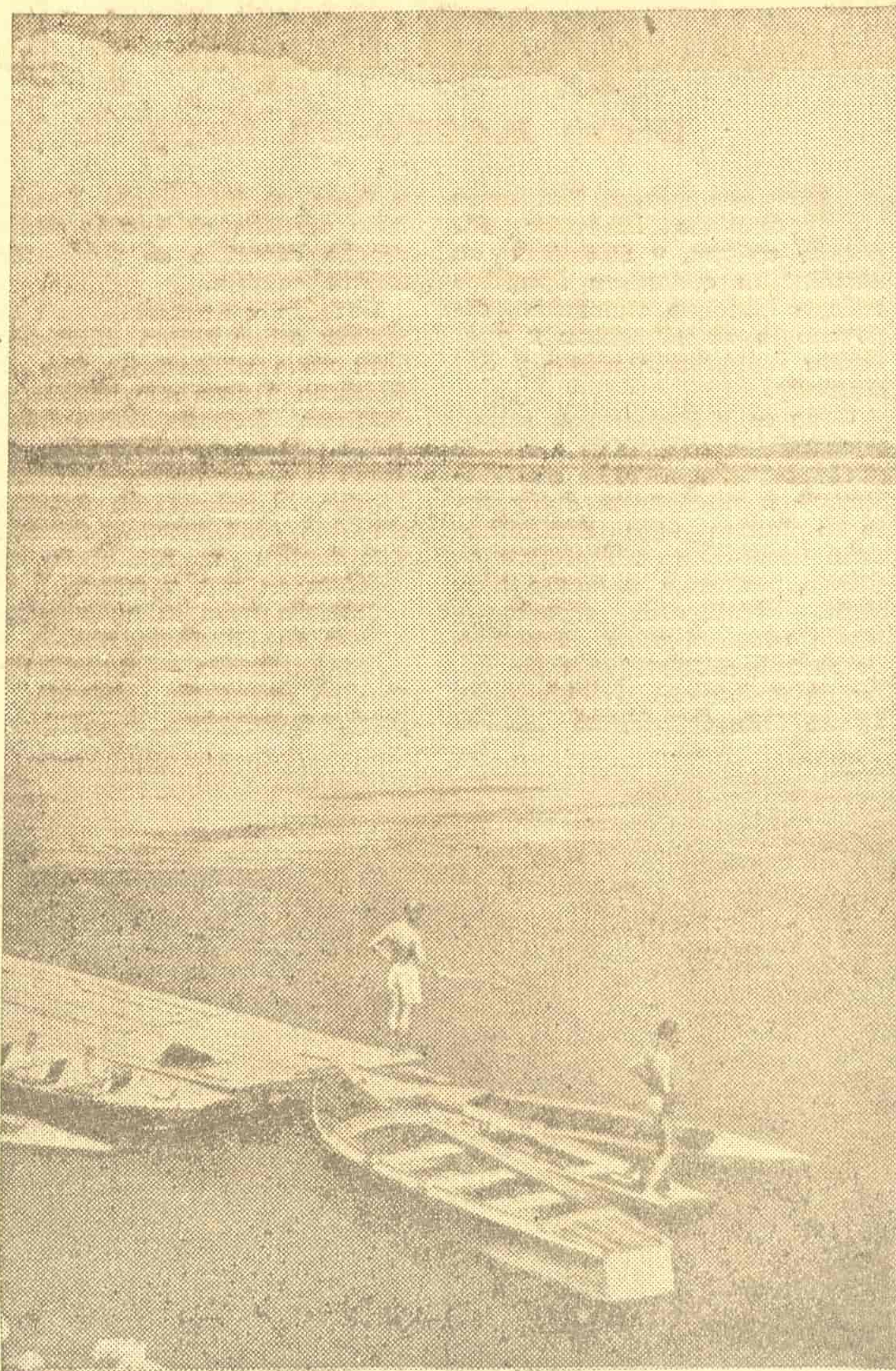
После дужег трагања чиновник за рекламације једва је успео да међу хрпом чекова пронађе овај чек и предао га је рачуновођи. Тако је чек тек после једног дана једва успео да приспе у Тужиоштво, ма да Пошта број 2 није удаљена од Тужиоштва више од једног километра.

Услед алкавог и несавесног рада чиновника на пошти новац је лежао неискоришћен 20 дана, а рачуновођа Тужиоштва морао је да издангуби читаво пре подне да би пронашао чек.

Иако је одлука о укидању окружних народних одбора и судова, која не предвиђа укидање и окружних тужиоштва, изгласана још 5 априла, несавесни разносач поштилке вероватно претпостављајући да је укинута и Тужиоштво, нашао је за себе „оправдање“ и дозволио да се ствара неред у финансијском пословању наших установа.

Драгић Р. ВЕСКОВИЋ
судија Окружног суда
Округа београдског

БЕОГРАДСКЕ СЛИКЕ

Имачки су први отворили сезону купања, али — удицама

ГРАЂАНИ БЕОГРАДА Предлажу

Уређење саобраћаја на пијаци „Цветни Трг“

Пијаца на Цветном тргу налази се на простору који је уоквирен улицама Маршала Тита, Његошевом и Јована Ристића. Иако је тај простор доста велики, пијаца се пре подне, услед великог броја купаца и продаваца, налази делом и на улицама Јована Ристића и Његошевој. Пре подне од 5 до 12 часова, у времену када је на пијаци најживље, аутомобили, кола и камјони

пробијају се тешком муком овим улицама које су, закрчене светом, што у исти мах претставља и опасност за грађане. Понеки пут, када прође неки аутомобил брже, створи се права паника међу грађанима, а нарочито међу сељацима.

Из свих ових разлога, а у интересу реда нашег града с једне стране, као и ради безбедности грађана с друге стране, било би неопходно да се за време док траје пијаца, од 5 часова ујутру до 12 часова у подне, на пијаци потпуно обустави сваки саобраћај. У том случају аутомобили и кола не би могли да се крећу у ово време Његошевом улицом од Маршала Тита до Краља Милутина и улицом Јована Ристића од Маршала Тита до Мишарске.

Мислим да би се обустављање саобраћаја у овим улицама, које углавном заузимају само мали простор, могло лако извести. Тиме би се спречила и могућност евентуалних несрећних случајева.

Д. С.

ЕВИДЕНЦИЈА ЛЕКОВА КОЈИМА РАСПОЛАЖУ АПТЕКЕ

Недавно сам обичао скоро све државне и друге апотеке да бих нашао лекове које ми је препоручио лекар филијале Државног завода за социјално осигурање. Биле су ми потребне „Атофан таблете“ и „Бетаксин ампуле“. По свим апотекама сам добијао одговор да тих лекова нема. Неки су ми апотекари чак рекли, да те лекове уопште не могу наћи и да ми је узалудно свако даље тражење. Исто то су ми рекли и у апотеци Државног завода за социјално осигурање.

Мислим да би лекари Државног завода за социјално осигурање требало да имају тајан преглед, којим рејим и специјалним лековима располажу београдске апотеке, или бар само државне. Третирајући приликом издавања рецепта. Кад би такав списак постојао, лекар би могао да види којим лековима апотеке располажу, па да такве лекове и прописује. Ако би лекари издавали рецепте прегледајући најпре списак, не би се догађало да осигураник завода узалуд лута по свим апотекама и да тражи лек кога нема.

Б. Г.
Грађанска бр. 12

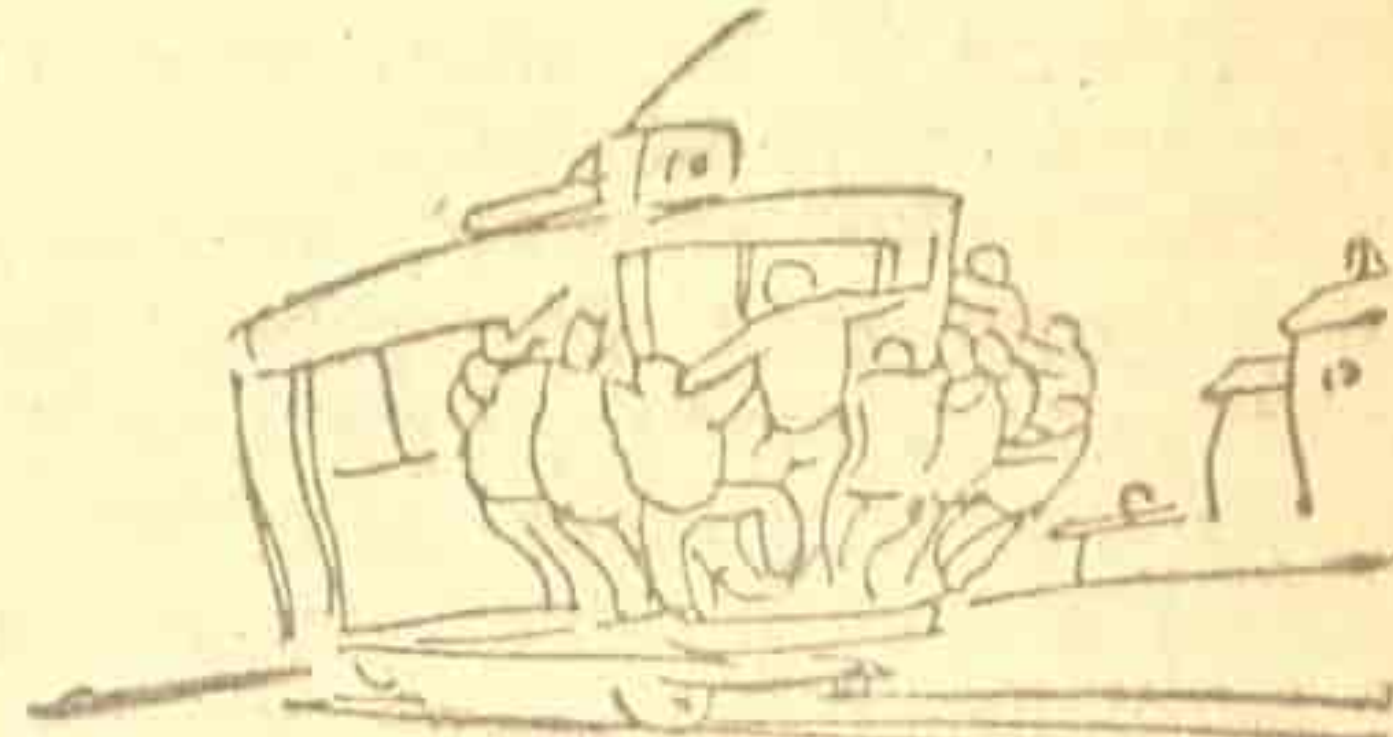
КАКО ДА СЕ ОБЕЗБЕДИ ДОВОЗ ПОСЕТИЛАЦА ДО ФИСКУЛТУРНИХ СТАДИОНА

Спортски стадиони Београда налазе се већином ван града, често доста удаљени од трамвајских и аутобуских

линија. Сад је спортска сезона у пуном јеку и љубитељи спорта морају доста да се намуче док стигну до спортских стадиона.

Стадион ЦДЈА је највећи стадион у Београду. Он може да прими највећи број гледалаца — љубитеља спорта. Овај стадион је близу трамвајске пруге број 10, којом се служи велики број гледалаца. Али недељом, кад се обично одржавају спортске приредбе, немогуће је ући у трамвај број 10. Кола има мало и већина људи је принуђено да иде пешке. Није редак случај да по који љубитељ спорта крене у један сат од куће да би стигао на спортску приредбу која почиње у 3,30 часова. Људи који станују на Карабурми, Дорћолу, Палилули и другим удаљеним крајевима, морају да изгубе два сата док стигну до стадиона.

Мислим да би требало бар недељом појачати линију број 10 и увести неколико кола више. Било би најбоље, уколико је то могуће, кад би у данима великих спортских приредби саобраћало од Теразија до стадиона неколико аутобуса. Ти-

ме би љубитељима спорта био много олакшан долазак на стадион. Мислим да би се данас, кад физкултура игра тако важну улогу, требало позабавити овим питањем.

Ј. П.

СПРЕЧИМО ШПЕКУЛИСАЊЕ МЕДИКАМЕНТИМА

Пре неколико дана добио сам од лекара Државног завода за социјално осигурање рецепт. На рецепту су била написана два лека. Обилазио сам београдске апотеке да нађем лекове који су ми потребни. Међутим, у једној апотеци сам нашао један лек, а другог није било. Тражио сам га по свим београдским апотекама и свугде исто. Где је било једног лека, није било другог. А мени су била обавезно неопходна.

Лекарима Државног социјалног завода је познато да треба за сваки лек да издају посебан рецепт. Међутим, они то као да заборављају и још увек дају један рецепт за два лека. Тиме пружају могућност апотекарима да шпекулишу. Јер, ако неко купи само један лек, а на рецепту су написана два, онда апотекар може са оним другим леком да шпекулише. Рецепт остаје код њега и он њиме правда издавање оба лека. Лек који није издао, јер га моментано није имао, а касније га набави, може да прода на црној берзи.

Требало би да лекари поведу више рачуна о издавању рецепта. Тиме би онемогућили сваку шпекулацију, а сем тога би уштедели лутање осигураника по апотекама, јер се готово никад не деси да се у једној апотеци нађу сви лекови написани на рецепту.

Ј. ТЕРЗИН

ШТА ТРЕБА ДА ЗНА РАДНИ ЧОВЕК КАД ИДЕ НА ОДМОР?

Повластице за путовање на одмор

Приближавају се жарки летњи дани. Радници и намештеници ће ускоро поћи на свој заслужени годишњи одмор. Уредба Савезне владе о плаћеном годишњем одмору радника и намештеника обезбедила је свакоме годишњи одмор.

Плаћени годишњи одмор прошле године искористили су многи радници. У исто време најзаслужнији људи у обнову и ударници, новатори и рационализатори послати су од стране Главног одбора синдиката за Србију као и од Централног одбора Јединствених синдиката Југославије у најмодернија летовалишта на обали Јадрана. Тако је 1946 године Месно синдикално веће у Београду послало на свој рачун 95 ударника. У 1947 години, само до 1 јуна, 208 радника послато је у бање којима располаже Главни одбор синдиката Србије. Од јуна до краја године послаће се још око 300 радника.

Остали синдикати у држави такође су слали своје раднике на одмор. У 1947 години стварање плана о таквом одмору радника, како не би трпни процес производње, знатно је проширило број радника који ће ићи на одмор.

Повластице за путовање на одмор састојале би се углавном из повластица које се дају ударницима, из повластица на превозним средствима, давању обилних туристичких следовања и извесном попусту у државним угоститељским предузећима. Једна од главних повластица, које уживају најбољи радници у нашој планској привреди, је бесплатан боравак у бањама где синдикати имају своје хотеле. Значи, раднику је плаћен годишњи одмор, а у исто време он добија и бесплатан боравак који плаћа Главни одбор синдиката за Србију, или Централни одбор Јединствених синдиката Југославије. Осим ових радника, радници који материјално боље стоје, а исто тако су на послу постали ударници, плаћају 50 од сто или 25 од сто од укупне цене пансиона. Остатак сноси Синдикат, који је дотичног радника послао на одмор. Да се не би дошло до забуне око

овога распореда повластица, потребно је да сваки радник зна да ће му се категоризација његовог борава означити у упућеници са којом одлази на путовање. Радници и намештеници, који самостално иду на годишњи одмор, а не на рачун Синдиката, добијају нован од предузећа за време колико остају и плаћају пуни пансион као и сваки редовити посетилац. Поред плаћеног одмора, ови радници ће добити и посебну помоћ из фонда за одмаралишта.

Главни одбор синдиката за Србију располаже за горње случајеве овим бањама: Бањом Ковиљачом, Врњачком Бањом, Нишком, Рибарском Бањом, и Палићем крај Суботице. Хотели су укупно уређени, храна је изврсна и обилна, што најбоље доказује чињеница да је за 200—500 калорија јача од следовања за најтеже раднике. Централни одбор Јединствених синдиката Југославије показао се веома активним у опреми одмаралишта. Он располаже добрим одмаралиштима у Госп. Мартуљку у Словенији, у Врњачкој Бањи, Улцињу, и Старом Каштелу. Улцињ је способан да већ од 1 јуна прими прве посетиоце. За рачун Централног одбора Јединствених синдиката оправља се радничко одмаралиште у Аранђеловцу, на Охридском Језеру са капацитетом од 150 кривета и на Борачком Језеру (Босна и Херцеговина) такође са 150 кривета. Ово последње опоравалиште рачуна се у једно од најлепших у земљи.

Пре свега радни човек мора да зна какве има повластице да зна какве има повластице у вожњи. Засада је одређено да повластице има на свим врстама возова и свим његовим разредима, изузев моторног воза Сарајево—Београд и Београд—Сарајево. На паробродима речне и поморске службе такође је установљена повластица за бесплатан повратак из бање, опоравилишта итд. На аутобусима нема никаквих повластица.

Када неко полази на путовање у бању, мора се одјавити у свом месном народном одбору. Са таквом потврдом на железничкој станици треба да напомене да тражи тури-

стичку карту. Ту он добија карту са специјалном маркицом. До бање или одмаралишта свако плаћа пуно карту. На излазној станици туристичка карта се не сме никуом случају предати као што се обична карта предаје. Ово зато, што се том картом сваки посетилац после десет дана може бесплатно вратити натраг до свог места. Прошле године десило се много случајева да су услед незнања туристичку карту предавали на излазној станици. Такви посетиоци нису могли да користе бесплатну вожњу при повратку. У исто време карту треба чувати и ради добијања туристичког појачаног, следовања. Ова повластица важи при повратку за исти разред и исту врсту воза којим је посетилац дошао у бању. Уколико би се неко враћао дужином путем, или брзим возом, а дошао је путничким, враћао другом класом, а дошао трећом, доплаћује разлику у пола цене карте. Ако се неко враћа краћим путем од онога којим је дошао, не добија никакву разлику.

Приликом саме куповине карте мора се иста тражити тачно до места где ће се боравити. У супротном, остатак пута пада на терет посетиоца. По доласку у бању свако се мора пријавити Месном народном одбору. Ту добија потврду о бораваку. Са овом потврдом о бораваку и својом туристичком картом посетилац одлази на железничку станицу где шеф врши оверу. Са овереном картом, после 10 дана, посетилац има право на бесплатан повратак.

Друга важна ствар, на коју се мора pazити приликом одласка на одмор, је одлазак у туристичка места, која су одређена од Министарства трговине и снабдевања ФНРЈ у заједници са Главном управом за туризам. Само у регистрованим туристичким местима посетилац може добити туристичко следовање, које је и обилно и хранљиво. У местима која нису регистрована као туристичка, не добијају се никаква појачана следовања. Сва места на Јадранској обали и на њеним острвима сматрају се туристичким местима. На те-

риторији Народне Републике Србије има регистровано 103 туристичка места, у Хрватској 31, у Словенији 104, у Босни и Херцеговини 45, у Црној Гори 5, и у Македонији 19. За детаљније податке, конкретно, за имена места, најбоље је обратити се предузећу „Путник“ које има исцрпне податке о сваком месту, његовој најбољој саобраћајној вези итд.

За инвалиде народноослободилачког рата повластице се састоје у вожњи и самом лежишту где добијају све бесплатно, ако су упућени од стране инвалидских лекарских комисија. Уколико инвалид иде самостално, иако је инвалид плаћа пуно карту као и сваки редовни посетилац. Борци од 1941 имају такође низ повластица у местима где постоје хотели и домови за њихов смештај.

Прошле године у државним угоститељским предузећима и задружним ресторанима синдикално организоване радници имали су попуст са 20 од сто од цене једног дневног пансиона. За ову сезону ово питање попушта је у разматрању. Пошто ће ове године велики број радника да проведе одмор изван Београда, потребно је да се поново установи овај попуст од 20 од сто. Главна управа за туризам, у заједници са Министарством трговине и снабдевања, треба сво питање да реши што пре. Туризам, као важна привредна грана, знатно ће имати користи од ове повластице. Препоручљиво је, а донекле и нормално, да се одобри овај попуст, од чега ће умногоме зависити и посета најлепшим бањама и морским купалиштима наше земље.

Овогодишњи одмор биће боље организован. Културни живот биће појачан. Ми смо скоро слушали први јавни концерт за раднике - ударнике на Коларчевом универзитету. Такви концерти приредиле се у сваком месту где буду дошли радници. Пријатне шетње, концерти, присна пажња према радном човеку указује најбоље да се његови напори у фабрици, пољу или канцеларији, цене и пристојно награђују.

Младен ГАВРИЋ

**И сналажења
у отварању
црвених кутића**

На свим конференцијама и саветовањима, недостатак просторија истиче се као најчешћа тешкоћа за правилан развој културно-просветног рада. А што је најгоре, многе наше организације задовољавају се самом том констатацијом и не подузимају никакве мере да пронађу или изграде прикладне просторије за црвене кутић или раднички клуб. Ма да је од одлука Четвртог пленума Јединствених синдиката Југославије прошло већ шест месеца на отварању црвених кутића и радничких клубова учињено је веома мало.

У Београду има око 700 синдикалних подружница, а само 48 црвених кутића и два радничка клуба. Предавања, конференције, кружоци, курсеви и остали видови културно-просветног рада одржавају се већином или у радним просторијама или у мензама у којима за тај рад нема потребних услова, нарочито с обзиром на хигијенске прилике. Од наведеног броја црвених кутића 24 се налазе по установама, те се њихов рад не осећа и служи углавном као синдикалне просторије које се користе од времена до времена.

Упркос овако лошем стању, које је само делимично последња објективних тешкоћа, код наших синдикалних подружница још се не осећа довољно залагања за проналажење и отварање одговарајућих просторија. Синдикалне подружнице не споразумевају се по томе питању са управама предузећа, нису начиниле заједнички план коришћења средстава фонда руководства као и добровољног рада свога чланства. У неким предузећима постоји план изградње црвеног кутића или клуба, у неким је изградња у току, — као у Београдском електричном саобраћајном предузећу, Октобарској слободи, Државној штампарији и другима — али ни ту нема довољно систематског рада управног одбора синдикалне подружнице и настојања да се радови што хитније изврше, да се што шире заинтересује чланство те да и оно, масовно, помогне у изградњи и уређењу просторија.

Поред овог појавило се и погрешно схватање циљева и значаја црвених кутића и радничких клубова. У многим синдикалним подружницама црвени кутић схваћен је буквално, као ћошак украшен заставом, сликама и паролом. Јасно је да је овакво схватање црвеног кутића укључило рад културно-просветне комисије и да чланство тих подружница остаје и даље без потребних просторија за одржавање предавања, курсева, кружока, читаонице итд. Осим тога црвени кутић схваћен је обично као једна просторија, а раднички клуб као више просторија. Међутим и црвени кутић може да има више просторија, али су оне све у кругу предузећа и служе искључиво за радни колектив тога предузећа. Раднички клуб је пак изван или у близини предузећа, може да има једну или више просторија, а служи не само за радни колектив тога предузећа, већ и за околну, суседне, познане, чланове радничких породица.

И у црвеном кутићу и у радничком клубу треба настојати да поред дворане за предавања, библиотеке, читаонице, собе за курсеве и кружоке, буде и друштвена соба с радио-апаратом, шахом, пинг-понгом итд. У неким предузећима ова друштвена соба сматра се првеним кутићем, те тако долази до погрешног схватања да унутар клуба постоји и црвени кутић.

У вези с нашим новим задацима у раду на испуњењу привредног плана, пред нас се постављају и задаци озбиљног, систематског учења, подизања стручног и општег образовања, а то значи: одржавање разних курсева, семинара, предавања, индивидуалног учења итд. За овладавање тим задацима, као и за опште културно уздизање, неопходно је потребно створити и потребне услове за рад, тј. удобне просторије које би радницима с једне стране пружиле одмор, а с друге стране омогућиле учење и васпитавање.

Д. МАГАШИЋ

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

Изложбе радова ученика гимназије и ученика у привреди

Крајем сваке школске године, па и ове, отварају се изложбе ђачких радова. Ово излагање ђачких радова корисно је из више разлога.

У првом реду ствара се још јачи контакт између школе и родитељског дома. Посећујући изложбе, родитељи се упознају са школским животом и радом своје деце, а у исто време обавештавају се о стању и напорима савремене школе и савремене културе. Ове изложбе не привлаче само родитеље него и остале грађане, који посећујући изложбе упоређују бивше и савремене школе, изложбе појединих школа и њихове младе илагаче. Школа се на тај начин популаризује у својој средини, подиже јој се углед у народу, а у исто време доприноси општем културном уздизању.

Изложбе ђачких радова могу врло позитивно да утичу и на наставнике других школа. Посматрајући изложбене радове, и незнатне на око ствари код њих ће често изазвати

нове идеје, нове одлуке, или ће пак деловати у циљу поправљања или побољшања њихове досадашње праксе. Изложбе ђачких радова су од особитог значаја за педагошке и психолошке научне раднике као и за уметнике и културне раднике уопште, јер им ови радови могу послужити као градиво за озбиљне студије.

У Београду је досад отворено шест изложби ђачких радова, и то: Шесте женске гимназије, Индустриске школе у Раковици, Женске занатске школе у Бранковој улици, школе број 2 ученика у привреди у Дечанској улици и школе број 7 ученика у привреди на Топчидерском брду.

Друга женска гимназија изложила је ђачке радове у четри пространа одељења: Женска занатска школа у Бранковој улици изложила је радове народног веза, хаљина, блуза, рубља, декоративних стварчица. Школа број 2 и број 7 ученика у привреди као

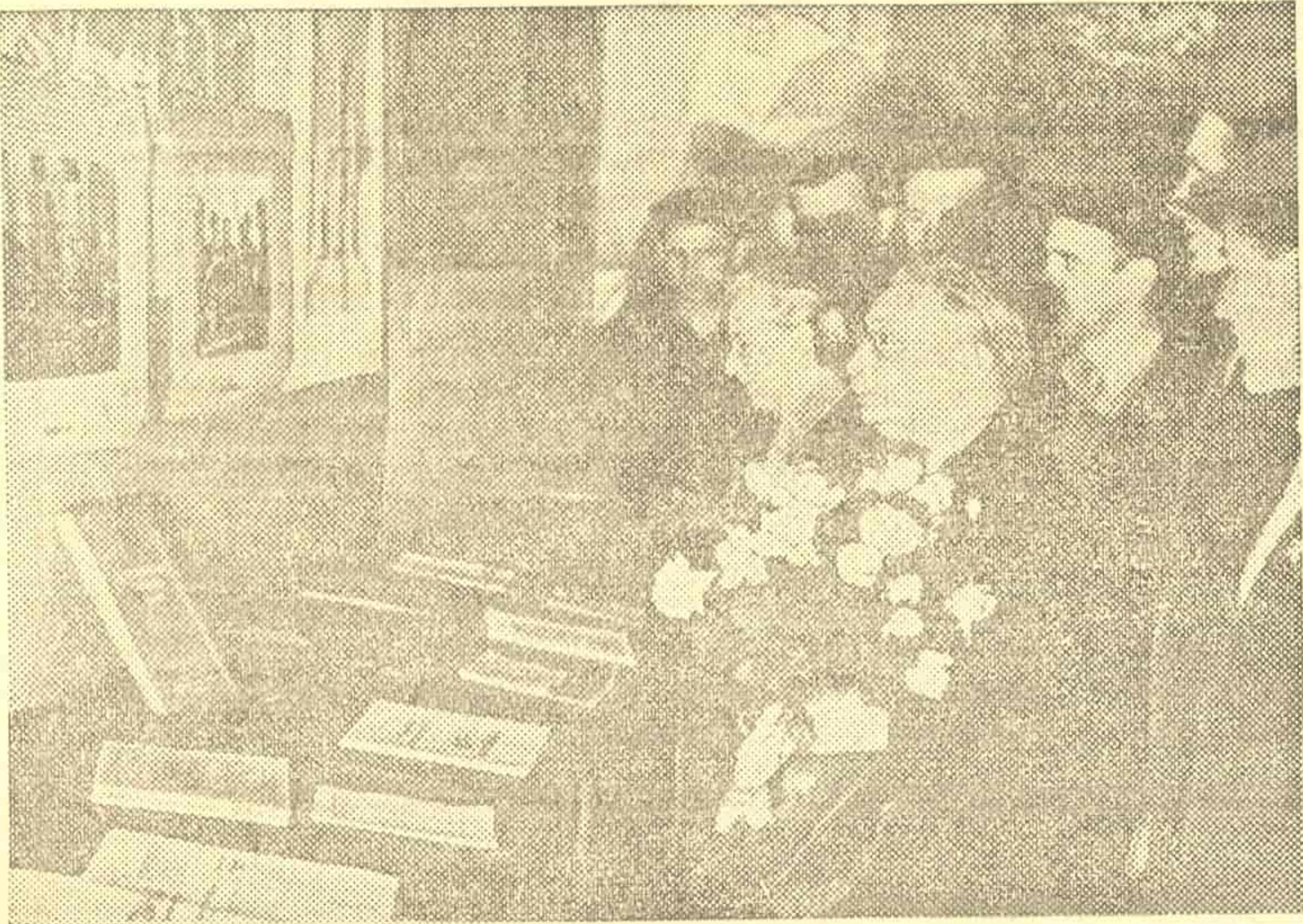
и Индустриска школа у Раковици изложиле су низ цртежа, графикана, слика, прецизних механичких делова и алати и кроз њих приказали живот и рад ученика-омладинаца.

Свака од ових изложби је огледало ученичких способности и слика рада школе на васпитању и образовању својих ученика.

Посета овим изложбама је минимална према циљу и утицају које оне треба да имају. Сем појединачних случајева, ни родитељи ни наставници других школа, ни научни радници и уметници не посећују ове изложбе.

Највеће интересовање показују омладинци, и то из саме школе. Тако се овим изложбама остварује само један део циља. Коментаришући и анализирајући поједине изложбене радове код школске омладине се буди, изощтрава и развија критички дух, а сазнање да ће се и убудуће отворити материјалне културе прошлих времена и допуњавају слику о животу људи тих времена која су нам из историје већ позната.

Музеј града Београда води надзор над свим местима на којима се врше земљани радови, а на којима се налазе објекти који су предмет археолошког проучавања. Тако је стручно особље музеја на углу Булевара Црвене армије и Проте Матеје ул. пратећи радове на терену, наишло и пренело у свој музеј нешто римске грнчарије. У понедељак, 26. о. м. појавио се на 1,50 м. испод површине земље један каменни блок, и кад је ослобођен од земље, видело се да је то по свој прилици гробница из римске епохе. У уторак, 27. о. м. приступили су музејски стручњаци испитивању унутрашњости самога објекта. Тако је на дну масивног саркофага састављеног од шест каменних блокова нађен скелет

Потпретседник Президијума Народне скупштине Моша Пијаде разгледа изложбу ђачких радова ученика Индустриске школе у Раковици

Београд треба да помогне Железнику на културно-просветном раду

У Железнику данас ради шест бригада, по једна из сваке републике, које су формиране од најбољих омладинаца. Оне подижу фабрику која треба ускоро да да нашој привреди неопходно потребне машине-радилице, машинске за фабрике аутомобила, трактора и многе друге које смо досада увозили из иностранства. Фабрика у Железнику треба да буде једна од основних фабрика за развој наше тешке индустрије, без које се не може ни замислити брза социјалистичка изградња земље и обезбеђење њене независности.

За радове на изградњи ове фабрике потребни су већином квалификовани радници. Оскудица у стручним кадровима налаже да се из омладинских редова уздигну и оспособе квалификовани грађевински радници. Омладинци пожељно са одушевљењем формирају разне стручне курсеве, али због недостатка наставника већ формирану курсеву ни до данас нису могли отпочети са радом. Међутим, предавача за ове курсеве може се довољно наћи. То могу да буду наши стручњаци, ударници и најбољи радници из грађевинарства. Синдикалне организације могле би о овоме повести више рачуна и веома брзо решити веома важан задатак који не чека одлагање.

Али, поред рада на стручном оспособљавању, омладинским бригадама у Железнику треба пружити пуну помоћ и у раду на културно-просветном уздизању. На овом пољу тешкоће се, с обзиром на близину Београда, не би смеле ни да појаве. У Београду постоји 19 синдикалних културно-уметничких друштава и велики број културно-уметничких група. Досад су градилиште у Железнику посетили само културно уметничко друштво »Никола Тесла« и Радио-Београд. Прошле недеље Железник су посетили и чланови Загребачке Дrame. По плану, који је саображен општем плану рада омладинских бригада, из Београда ће у Железник одлазити сваке недеље по једно културно-уметничко друштво. Међу омладинцима у Железнику има и приличан број неписмених, Рад на њиховом о-

писмењавању такође је незадовољавајући, поготову с обзиром на удаљеност од Београда. Рад на описмењавању мора узети сталан, систематски карактер, а не само кампањски. За време зиме, док је трајала кампања описмењавања, наши просветни радници, Фронт и синдикални трудници су се да пронађу и описмене и шездесетогодишњег неписменог старца. Та активност не би смела ни данас да опада, поготову кад су у питању омладинци, носиоци борбе за што бржу изградњу наше земље и остварење првог Петоогодишњег плана.

Дакле, Београд мора хитно и организовано помоћи омладинским радним бригадама у Железнику почев од давања предавача за стручне течајеве, па преко рада на описмењавању, до високо уметничких приредаба и садржајних економско-политичких предавања.

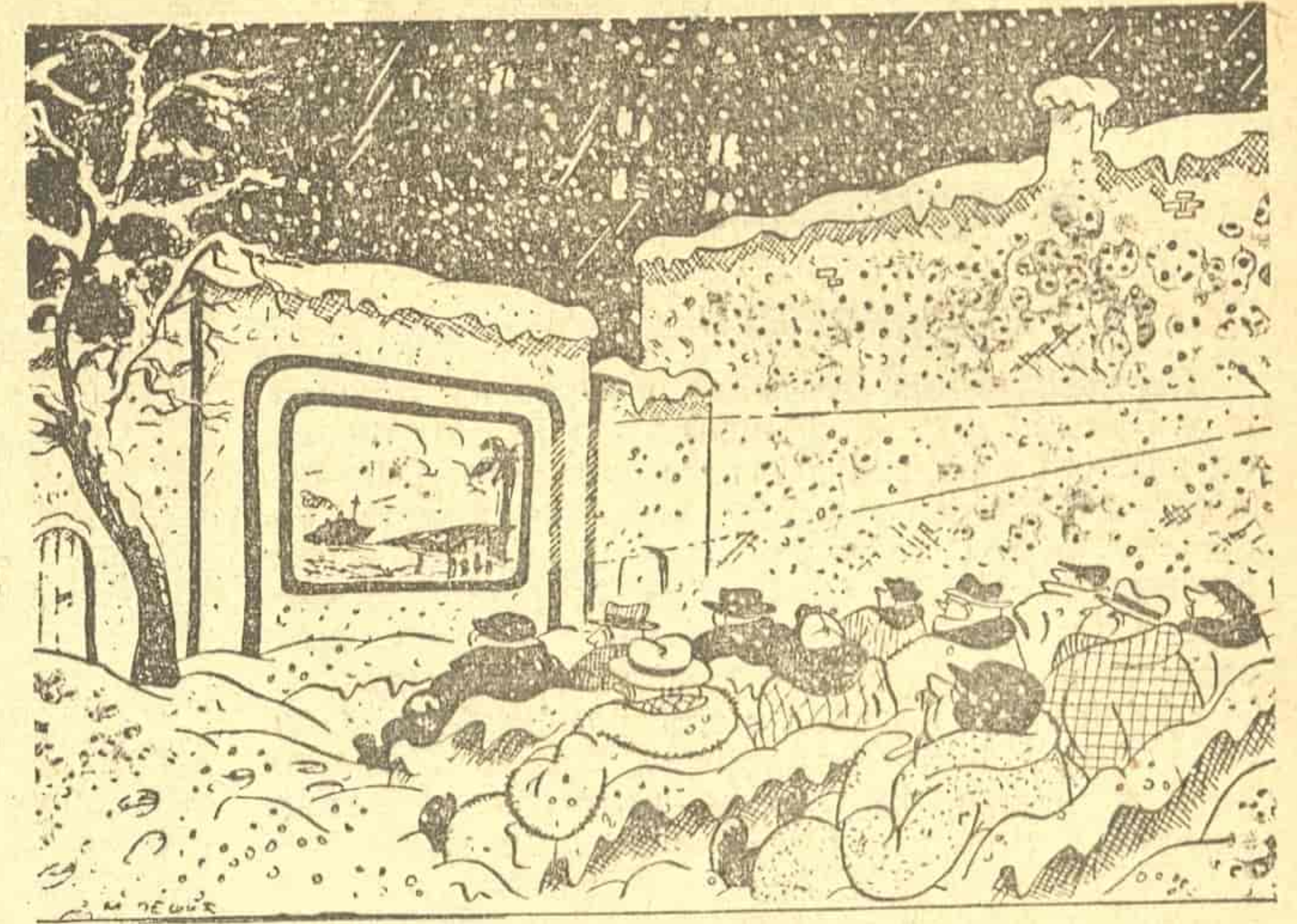
Нове књиге

Едвард Кардељ: *Говори на Париској конференцији*, издање Културе, ћирилицом и латиницом, стр. 125, цена 20 д.
Б. П. Јесиновић и др. Н. К. Гончаров: *Педагошка убијеница за учитељске школе*, издање Просвете, стр. 675, цена 60 дин.

Васитни рад у децијим домовима, педагошка библиотека, издање Просвете, ћирилицом, стр. 219, цена 23 дин.

Једна сцена из филма »Синови«

Време евентуалног отварања летње биоскопске баште у Стаљинградској улици

Археолошки налаз у Београду

На целој територији нашега града копају се темељи за нове зграде, пуним замахом се остварују задаци Петоогодишњег плана. Том приликом излазе на површину остаци материјалне културе прошлих времена и допуњавају слику о животу људи тих времена која су нам из историје већ позната.

Музеј града Београда води надзор над свим местима на којима се врше земљани радови, а на којима се налазе објекти који су предмет археолошког проучавања. Тако је стручно особље музеја на углу Булевара Црвене армије и Проте Матеје ул. пратећи радове на терену, наишло и пренело у свој музеј нешто римске грнчарије. У понедељак, 26. о. м. појавио се на 1,50 м. испод површине земље један каменни блок, и кад је ослобођен од земље, видело се да је то по свој прилици гробница из римске епохе. У уторак, 27. о. м. приступили су музејски стручњаци испитивању унутрашњости самога објекта. Тако је на дну масивног саркофага састављеног од шест каменних блокова нађен скелет

са објектима који су уз њега распоређени, а који се састоје од 2 стаклена суда (један се налазио поред главе, други поред ногу), једне стаклене ниске, металног запона за појас, нешто сребрнога новца затим једне златне гривне, једног златног прстена са двобојном пастом у лежњу за камен, 2 коштане и једне металне игле и једног златника са именом римског императора Галијена. Када буде налаз очишћен, одредиће се тачно доба када је гроб постављен. За сада, према златном новцу Галијена који је владао од 253—268 год. наше ере, може се једино рећи да гроб није од тога доба старији.

Римско насеље у Београду простирало се до Југобанке, одакле је почињала некропола (гробље), која је пратила, по римском обичају, главни друм који је ишао паралелно са Булеваром Црвене армије и просекао га код Студентског дома. Тај друм спајао је Сингидунум (Београд) и Виминацијум (Костолац), и поред њега су већ налазени гробови. Стога постоји могућност да ће се приликом проучавања радова наћи на још неки споменик те врсте и доба.

Налаз је пренет у музеј града Београда, а ускоро ће бити пренет и сам саркофаг.

На све стране се у Београду ради, на све стране се копа, и из земљине утробе излазе многи предмети да покажу како настаје историја. На рушевинама прошлости ниче нови град који је због свог завидног положаја мамино многе народе и бивао много пута рушен и поново грађен, за чије се ослобођење и у најновијој историји много крви пролило. Због тога сви наши грађевинари, сваки грађанин Београда треба да обрати пажњу на све што излази из земљине дубине, и да не допусти да нам пропадне ниједан историјски документ.

Драга ГАРАШАНИН
археолог Музеја града Београда

Римска грнчарија, новац и накит пронађени у ископинама на углу Булевара Црвене армије и улице Проте Матеје

Синови

Радња филма почиње у једном возу који транспортује Летонске на робљу у Немачку. Под фашистичком окупацијом Европе, скоро из свих земаља транспортовани су људи, жене, па и деца да у Немачкој раде и умиру на најгрубљим пословима. Нарочито плански, са садистичком окрутношћу терани су у Немачку становници европског истока. Како из осталих совјетских република, одлазаци су транспорти и из Летонске. Као и у осталим совјетским окупираним областима и у Летонској су Немци жестоко пљачкали, палили, убијали, вешали. Као и други совјетски људи, и Летонци су дубоком мржњом,

отпором и борбом узвратили окупаторима за насиље. Живот и борба у окупираној Летонској дају основу тематички филма »Синови«.

Сиже широко захвата судбину неколико породица, у логичној повезаности са општим приликама и догађајима. Став и поступци појединих чланова тих породица уопште су карактеристични.

Јавно, једно од главних лица филма, бежи из транспорта који иде за Немачку, — хватају га на домаку куће, поново бежи, одводе му у логор женоу и ћерцицу, он хоће да се преда да би их спасао. Овај човек још не познаје добро Немце. У почетку не схвата како се треба односити према окупаторима, али судбина његових најближих уверава га у убијачку суштину фашизма и потребу отпора. Двосенши у партизански одред Јанис се коначно укључује у ортањивану борбу. Његов брат Волдемар издао је земљу и сународнике и ступио у немачку полицију. Долази у сукоб са партизаном, родитељи су га презрели, а на крају га, у тренутку сумње у безуветну оданост, убија немачки официр. Механичар Карли, познат као веселак и честит човек, ради за Немце. У то верује и његова жена и необично јој је тешко због очигледног презира суседа и познаника. Карлис је, међутим, смео и веш саботер и диверзант, повезан са партизанима. Минарјева кћи Мида поштена је девојка и ватрена патриоткиња. Вереник јој је отишао са Црвеном армијом, а она је у непосредној вези са партизанским одредом и након неког неуспешног покривања испуњава задатке. Све су ово значајне личности филма, а таквих је у стварности било много. Много се оваквих људи и жена истрајно борило и до-

принело ослобођењу Летонске и срећни њених становника у великој заједници република социјалистичког уређења.

Филм је свестрано веома добро постављен и обрађен и оправдан се може убројати у велика значајна дела совјетске кинематографије. Личности сценарија неамештене су и психолошки објашњене. Њихови поступци и односи су еским људским, неизвештачени, искрени. Овако пока, ван ликови и сам развој радње не обично снажно и пријатно делују својом истинитошћу. Гледалац осећа да су људи и догађаји на животу, разуме зашто су такви и зашто тако раде, схвата да су слободољубиви људи, дубоко хуманих и напредних схватања, морали да потуку одвратну и назади фашистичку армију и идеологију.

Режисер филма Иванов показао се као велики уметник, зрљог укуса и смисла. Многе појединости, на пример, суочети људи који се воле или не, мачке заседе или завршна сцена; оквир догађаја, било да су то пејзажи или декорације, течан, логичан и узбуђујући развој радње и добро остварени типови, убедљиво доказују и лично мајсторство режисера и добро усклађен рад са осталим уметницима у стварању филма. Импресионан утисак, који »Синови« остављају на гледаоца, много доприноси музика познатог композитора Пушкова, ванредно доследна ситуацијама и општем драматичном склопу филма.

Садрајано и уметнички »Синови« су такав филм да човек стварно осећа потребу да о њему каже нешто врло похвално.

Од недеље до недеље крз спортске догађаје и проблеме

ЛОПТА У БУДИМПЕШТИ

Репрезентација Београда у фудбалу отишла је у Будимпешту. Репрезентација је састављена од најбољих играча „Црвене звезде“ и „Партизана“. Међутим, мало је данас оних који са сигурношћу тврде да су наши изгледи на успех позитивни. Мађарски фудбал је нарочито данас, а био је и пре, на великој висини, што сведочи и пораз „Партизана“ у Будимпешти.

Мађари су познати мајстори фудбала. Они се одликују јаким продорима, брзином, ефикасношћу. Наши фудбалери, нарочито поједини тимови, и поред велике висине коју имају, немају оно што је битно — ефикасност. Залажено је да смо и у Прагу, а сада у два сусрета и у Будимпешти, током игре показали надмоћност, нарочито у Будимпешти, а ипак доживљемо поразе. Значи да се надмоћност, добра кондиција и повољна ситуација на терену не искористишу.

Ми имамо неколико добрих тимова који немају реализаторе. „Хајдук“ и „Спартак“ су очигледан доказ за то. То су тимови великих квалитета, зреле игре, пожртвованости. Али — шта то вреди, када се пред вратима противника — лопта узјогуни, невешто уперена према мрежи.

Због тога, сусрет Београд — Будимпешта треба очекивати са великим нестрпљењем, тим пре што наша екипа није имала довољно при-

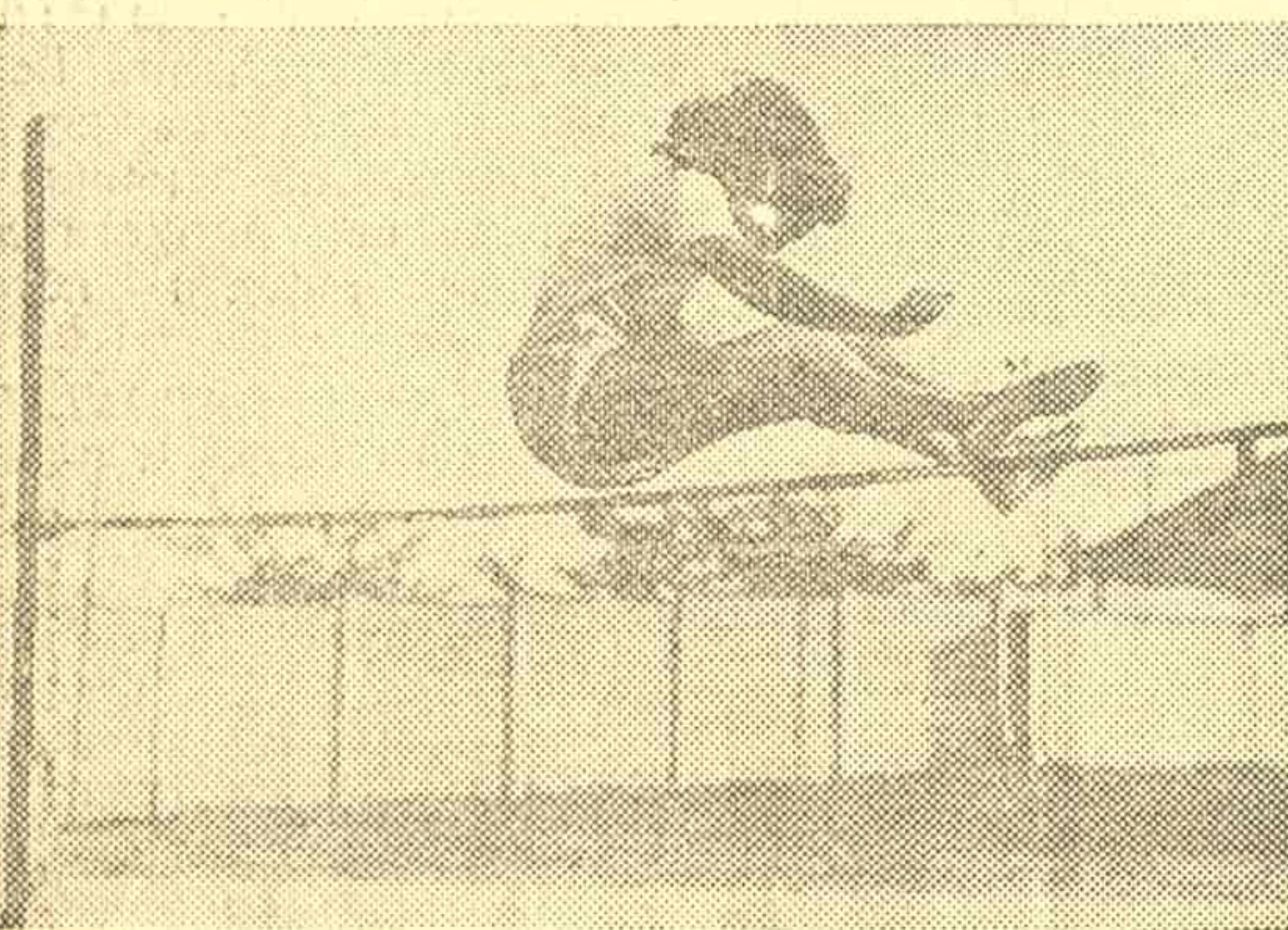
ТИМ «ПАРТИЗАНА» ИЗЛАЗИ НА ТЕРЕН

премних заједничких тренинга, уиграности, изналажења форме за ефикасност. Без тога, слаби су успеси.

13 ОСВОЈЕНИХ НОРМИ

Такмичење за значку физкултурника има свој велики значај. Због тога се физкултурна друштва у целој земљи такмиче: ко ће више

ТАКМИЧЕЊЕ ЗА ЗНАЧКУ: СКОК У ВИС

дати такмичара за значку, ко ће више освојити норми и ко више имати носилаца значке физкултурника, највећег признања једном физкултурнику. Да би се такмичење потенцијално, центри за значку одредили су и посебну „Недељу такмичења за значку“, у којој је требало да се отклоне недостаци, ако их је било и да се такмичари масовно изведу на такмичење.

Поједина београдска друштва показала су толики „успех“ у току те „Недеље“ да је вредно о њима мало проговорити. У току недеље Физкултурно друштво „Графичар“ освојило је 19 норми, „Поштар“ 15, а „Словен“ свега — 13!

Кад се узме у обзир број пријављених чланова тих друштава за такмичење за значку физкултурника, и када се зна да један члан треба да има од 12—16 норми, онда се долази до закључка: у „Недељи“ физкултурно друштво „Поштар“ извело је 1% свога чланства, а „Словен“ ни толико. Када се зна, да су ова физкултурна друштва јака и имају велики број чланова, онда се не може ничим оправдати оваква немарност руководства тих друштава, а још мање немарност оних чланова, који су се пријавили за такмичење.

Изгледа да је београдско физкултурно руководство испустило из руку своју будност над управама и радом друштава. Јер, да је у томе било више пажње, контроле и потстицаја не би се ни у ком случају догодило да и најслабији активни у току „Недеље“ положе по неколико стотина норми, а велика београдска друштва — 13!

ШТАФЕТЕ, ПОСЛЕ МИТИНГА НА ТЕРАЗИЈАМА, ПОЛАЗЕ ЗА ДЕДИЊЕ

Слет физкултурника у Београду

Титова штафета дала је доказа о снази нашег физкултурног покрета. Преко 110.000 физкултурника и омладинаца узело је учешћа у ношењу штафете. Повезани су сви крајеви земље, сва историска места, прешло се хиљаде и хиљаде километара да се на најсвечанији начин заврши у Београду, у присуству преко 60.000 грађана.

Сада је на прагу друга физкултурна манифестација, највећа од свих досадашњих: Савезни слет физкултурника у Београду. Слет ће се одржати 22 јуна.

Београд ће дати специјалну тачку. Преко 9.000 физкултурника из београдских друштава и актива наступиће на Слету. Синдикална дру-

штва даће 4.000, а средње школе 1.320 учесника, ученика у привреди наступиће 600, пионирска 1.500 и студенаца преко 2.000.

У гимнастичком наступу на стадиону узеше учешћа 4.100 београдских физкултурника.

Припреме су у току. Велике и разноврсне. Увежбавање вежби врши се на разним местима, под стручним руководством наставника. Државног института за физкултуру и наставника физкултуре у средњим школама.

Групе физкултурника из осталих крајева наше земље које ће учествовати на Слету доћи ће у Београд 13 и 14 јуна. Ту ће бити додоговања, заједничко увежбавање и завршавање техничких усклађивања.

ШАХ

Сусрет Хрватска-Словенија на 200 табли

одржан у Рогашкој Слатини, најмасовнија је шаховска приредба последњих година у Европи

У Рогашкој Слатини одиграна је 25 маја утакмица на 200 табли између репрезентација Народне Републике Хрватске и Народне Републике Словеније. То је највећи шаховски меч одржан у Европи последњих година. Раније су репрезентативни мечеви из тако широке подлоге држани једино у Совјетском Савезу, као што је била утакмица Москва — Лењинград на 500 табли.

Купалиште Рогашка Слатина било је у знаку сусрета Хрватска — Словенија. Постављени су велики поздравни транспаренти, а хрватска репрезентација дочекана је на станици са музиком. Здравилиштни дом био је украшен хрватским, словеначким и државним заставама. На простору пред Домом начињена је од

црног и белог песка огромна шаховска табла. Сала Дома била је украшена сликама и духовитим шаховским цртежима и карикатурама. Импозантно је било видети огромне низове столова са 200 табли и 400 играча!

У хрватској екипи најстарији учесник био је 66-годишњи Коста Рожић, а у словеначкој 64-годишњи Лудвик Вагај. Најмлађи учесник хрватске екипе Михаило Добринац, рођен 1934 год., ремизирао је на 138 табли са играчем много старијим од себе. Други млади хрватски репрезентант, 14-годишњи Чех Отокар Ухлир, победио је на 178 табли 40-годишњег шахисту Бориса Просена. И словеначка екипа имала је омладинаца, од којих је најмлађи био 13 година.

Словеначка екипа имала је две шахисткиње. У хрватској

екипи играла је на 96 табли Марија Храшовец, а њен син Станко на 42 табле.

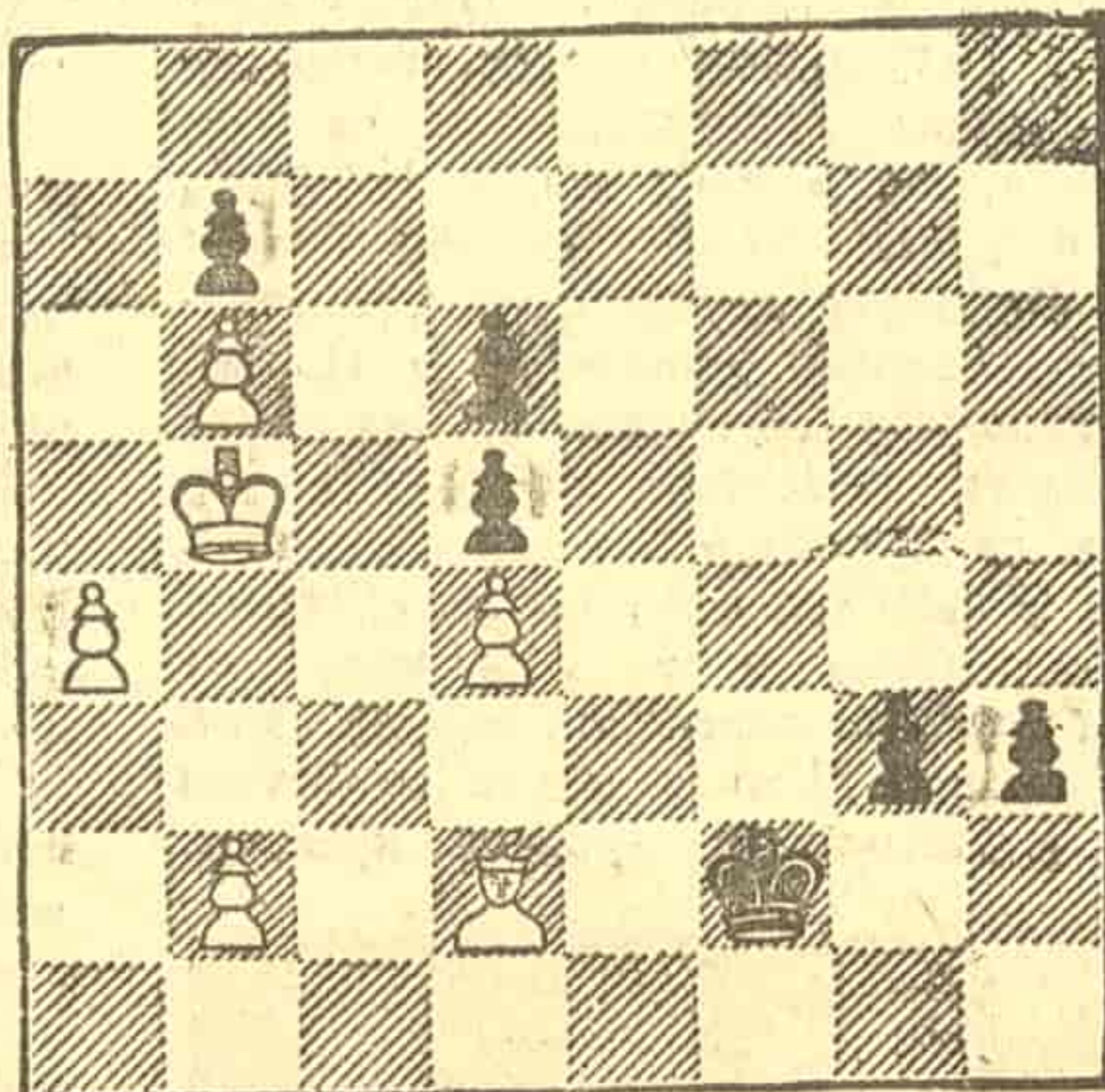
Пре почетка приредбе играчи и излетници су с одушевљењем упутили честитку највећем сину наших народа маршалу Титу поводом његовог 55 рођендана. Затим је председник шаховског одбора Словеније Турнхер поздравео хрватску екипу, док је у име шаховског одбора Хрватске одговорио проф Павловић.

Утакмица је завршена минималном победом Хрватске од 102:98.

После утакмице наш нови велики мајстор Светозар Глигорић одржао је предавање о међународном турниру у Варшави, и на великој зидној шаховској табли приказао своју партију са великим совјетским мајстором Снисловом.

Како се може избећи пораз

Врло значајна одлика доброг играча у шаховској борби је хладнокрвност и у најтежим позицијама. Дешава се неки пут да се у пролазној позицији нађе начина за спас. То ћемо видети из овог примера:

Бели на потезу ремизира. Бели има ловца, а ипак не може да заустави слободне прие пешаке, којима су свега два хода потребна до изводног поља. Нормално би било да то одлучи исход игре. Међутим бели има фини и скривен пут како може постићи реми. Комбинација није дугачка: свега два потеза! Како то поставке, објавићемо у будућем броју.

У положају, објављеном у прошлом броју, црни на потезу је на овај начин сачувао коња: 1) ... Dа2—с4!; 2) Dd3:с4, Sf5—е3+. Црни ће сад однеи противнику краљицу и остати са коњем више, те му је победа сигурна.

УЗРИТЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално:

- 1) Плавина у Босни, део терација, мере за површину, популарни лист Народнег фронта; 2) презиме чехословачког књижевника, рудник каменог угља у баликанском систему, један дан у недељу; 3) генерални секретар Централног већа Народне омладине Југославије, је (италијански), предлог, највећи француски хуманист; 4) ситљеска титула, иницијали нашег књижевника, два поета самогласника, личност из романа »Жерминал«; 5) поука, део стелаже, леп (македонски); 6) претседник Сабора НР Хрватске; 7) дете које нема дар говора, јеси (љачки), наша трикотажа; 8) палесна приредба, нашта (варчење), хоће, латински поздрав; 9) име нашег легендарног косовског јунака, девето и двадесет друго слово азбуке, два сугласника, записи; 10) истакнути вођа Бољшевичке партије (који је убијен), дрвени град нашег Јадрана, река која протиче кроз НР Хрватску; 11) пласт, шаховски израз, острво на Јадрану, принос.

Вертикално:

- 1) Иницијали композитора опере »Пикова дама«, иницијали писца књиге »Дани и ноћ«; 2) морска животиња, симболична прича; 3) еп, уред; 4) Совјетска река чији слив припада Балтичком Мору, наредба; 5) бугарски револуционар; 6) самогласник, град у Немачкој, сугласник; 7) треће слово азбуке, упоређење, сугласник; 8) број, сугласник, није оптар; 9) пољопривредна алатка, свежа, колиба; 10) иницијал

Техника и спорт

РАД И ЗАДАЦИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ »ТЕХНИКА И СПОРТ«

Пре непуних годину дана почела је са радом организација »Техника и спорт« у Београду.

Организација »Техника и спорт« има својих шест разних сектора рада и то: спортско ваздухопловство, радио - аматерство, фото - аматерство, спортско бродарство, аутомобилизам и мотоциклизам и љубитељи технике. Свака од ових шест грана има за циљ широко окупљање омладине те преко њих помоћу разних нижих и виших течајева да оспособљава омладину и помаже им у њиховом стручном уздицању на једној од ових шест грана. Омладинац који прође, на пример, кроз аутокружок, не научи само шофирање аутом, већ уђе у све проблеме мотора, оспособи се да уме самостално да поправи мотор. Или, члан ваздухопловно - моделарског кружока да би изградио модел мора претходно да добро савлада основе аеронаутике итд.

Скоро без икаквих средстава, само добром вољом, пришло се послу. Данас, након непуних годину дана, у Београду ради се по свих шест грана »Технике и спорта«. Данас у Београду постоје већ два образована друштва и то: Спортско ваздухопловно друштво и Аутомобилско - мотоциклистичко друштво, док велики број кружока и њихова масовност најбољи су докази интересовања омладине и њене љубави за рад у организацији »Техника и спорт«. Тако на пример, друштво аутомобилиста и мотоциклиста има преко 25 кружока са око 1300 активних чланова. Друштво спортског ваздухопловства такође има велики број кружока и својих чланова.

Велику пажњу Комисија поклања и нашим најмлађим друговима - пионирима. Створен је велики број пионирских кружока и то: ваздухопловног моделарства, радио - аматера и љубитеља технике.

Међутим, поред постигнутих успеха, током рада јављали су се и пропусти и грешке. Један од највећих пропусти био је слаб рад међу радничком омладином. Слаба веза између наше Комисије и синдиката у словила је тако слаб рад. Међутим, у последње време ради се на исправљању и те грешке. Створен је велики број кружока међу радничком омладином и то кружоци: моделарски, машински, једриличарски.

У свом плану рада преко лета, Комисија је поставила као главни задатак рад међу радничком омладином. Интересовање радника за рад наших кружока веће је него код осталих омладинаца. У плану Комисије предвиђен је и рад међу радним бригадама у Железнику и на Пионирској прузи.

М. СТАМЕНКОВИЋ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Хоризонтално:

- 1) Рибар, наука, Лука, Малта; 2) ова, амо, »Славница, тор, Бор; 3) а, дла, Рем, носи, д; 4) ГНО, Рим, д, лот, ров; 5) Акра, К. Т. Рас, и, в, икра; 6) Слобо, с, Ј. А. ад, и, Капри; 7) ових, И. М. (Иван Мажуран); 8) кан, та, стан; 9) нас, Зис, с, Чех, Ива; 9) ч, Мати, пој, крик, з; 10) врп, оми, Тартаља, ама, лој; 11) ушка, ћата, Каљо, Пива.

Вертикално:

- 1) Ро, галом, Бу; 2) Иван Ковачић; 3) ба, Орбис, ре; 4) а, аох, х; 5) Рад, моа; 6) Марксизам; 7) Нолит, Митић; 8) Аним, сита; 9) ул, ј, ат; 10) кар, рак, пра; 11) Веда, аавт; 12) Лим, сан, јак; 13) И. Ш. (Иван Цанкар), д, ља; 14) Кант, чкаљ; 15) атоли, терас; 16) Основним; 17) мри, кап; 18) а, икс, л; 19) д, б, ркати, Јин; 20) Тодор Павлов; 21) Ар, Вар, на, ја.

